

IV. SĄDOWNICTWO

A. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. Kodeks karny.

Art. 257. 1. Pod sankcję § 1 art. 257 k. k. podpada każdy bezprawny zabór cudzego mienia, przedstawiającego jakąś wartość materialną, chociażby sprawca działał nawet pod wpływem pobudek idealnych np. zabrał z posiadania prywatnego unikat zabytkowy w wyłącznym zamiarze złożenia z niego ofiary do zbiorów publicznych. (3. I. 1936 r., 3 K. 1772/35).

2. Zagadnienie, co należy uważać za „przypadek mniejszej wagi”, w rozumieniu § 2 art. 257 k. k., ulega rozstrzygnięciu według zasad, wskazanych w art. 54 k. k. (22. I. 1936 r., 2 K. 1777/35).

Art. 258. Okoliczność, iż sprawca nie urzeczywistnił zamiaru zaboru cudzego mienia, nie ma dla oceny czynu jego jako przestępstwa z art. 258 k. k. istotnego znaczenia i sama przez się nie wyłącza skwalifikowania czynu, jako dokonanego w wypadkach, gdy celem przemocy lub groźby jest uniknięcie bezpośredniego pościgu. (2. XII. 1935 r., 3 K. 1710/35).

Art. 262. Okoliczność, iż poszczególne czyny sprawcy, przedzielone są pewnym nawet znacznym upływem czasu, nie może stać na przeszkodzie skwalifikowaniu działalności przestępnej jako przestępstwa ciągłego, jeśli zostały one dokonane w wykonaniu jednego zamiaru. (10. II. 1936 r., 3 K. 2128/35).

Art. 263. Naruszenie interesu publicznego przy przestępstwie z art. 263 k. k. zachodzi nie tylko wtedy, gdy sprawca uszkadza przedmiot, którego utrzymanie w nieuszkodzonym stanie leży w interesie ogółu, lecz i wówczas, gdy dany czyn z innych szczególnych powodów przedstawia się jako zagrażający porządkowi publicznemu lub jako niepożądany ze względów społecznych, politycznych itp. (2. XII. 1935 r., 3 K. 1286/35).

Art. 264. 1. Art. 264 k. k. nie wymaga, by w zakresie działania Użyto szczególnego podstępów lub chytrych; wystarcza każde działanie zdolne wprowadzić w błąd.

Na równi z zamiarem całkowitego niedopełnienia umowy, stoi zamiar działań następnych, które by miały pozór usiłowań jej dopełnienia. (4. II. 1936 r., 3 K. 2014/35).

2. Pokrzywdzenie majątkowe z art. 264 k. k. może polegać na zmniejszeniu wartości roszczenia, przez zmniejszenie wartości prawa lub przedmiotu, którego ono dotyczy, zaczem skłonienie do zawarcia kontraktu kupna-sprzedaży nieruchomości za pomocą zatajenia, że sprzedający poczynił równocześnie inne dyspozycje, zmniejszające wartość roszczenia, jakie kupujący przez kontrakt nabywa, jest skłonieniem go do niekorzystnego rozporządzenia swym mieniem, za pomocą wprowadzenia w błąd co do istotnej wartości nabytego roszczenia. (4. II. 1936 r., 3 K. 1952/35).

3. Zawarcie umowy o ubezpieczenie, opartej na fałszywych przesłankach, nie może być uważane tylko za czynność przygotowawczą, skoro jej istnienie jest zasadniczym warunkiem wypłaty umowy ubezpieczeniowej i skoro z faktu zawarcia umowy dadzą się wysnuć logiczne wnioski, określające wyraźnie zły zamiar, w jakim sprawca daną czynność przedsięwziął. (4. XI. 1935 r., 2 K. 1281/35).

4. Samo ustalenie, że podana przez sprawcę okoliczność była obiektywnie nieprawdziwa, nie wystarcza dla przyjęcia zamiaru oszukańczego, gdyż dopiero ustalenie świadomości sprawcy, że po daje za prawdziwą okoliczność nieodpowiadającą prawdzie, dowodzi złego zamiaru, co dla przestępstwa z art. 264 k. k. jest warunkiem koniecznym. (11. XII. 1935 r., 1 K. 905/35).

5. Dziedzina faktów wewnętrznych jest również dziedziną; w której wprowadzenie w błąd lub wyzyskanie błędu w rozumieniu art. 264 k. k. jest możliwe. Skoro kontrahenci w zaufaniu w rzetelność zamiaru dotrzymania umowy po stronie oskarżonych uścili ku swojej oczywistej szkodzie swoje świadczenia wzajemne, należnego zaś świadczenia zgodnie z góry powziętym złym zamiarem oskarżonych nie otrzymali, znamiona oszustwa zostały wyczerpane. (23. IX. 1935 r., 3 K. 830/35).

6. Dla bytu oszustwa z art. 264 k. k. wymaga się zrządzenia innej osobie szkody, lecz nie ma znaczenia, kto jest tą osobą ani w szczególności imienne jej wskazanie jako osoby pokrzywdzonej nie jest wymagane. (6. XII. 1935 r., 3 K. 1417/35).

7. Zamiaru oszukańczego, „złej wiary” nie wyłącza okoliczność, że sprawca, współdziałając przy akcie, którego cel oszukańczy był mu wiadomy, nie orientował się co do natury prawnej tego aktu jego powiązania z celem oszukańczym, co jednak było wiadome do świadczonym współdziałającym, na których w tym względzie sprawca polegał. (29. XI. 1935 r., 1 K. 165/35).

o. Przy tzw. oszustwie asekuracyjnym wprowadzenie w błąd może polegać na podaniu nieprawdziwych danych nie tylko co do ilości, lecz także co do wartości spalonego mienia.

Do istoty oszustwa nie należy, aby pokrzywdzony nie miał możności sprawdzenia przedstawionych podstępnie okoliczności. Przy Podaniu Towarzystwu Ubezpieczeń fałszywych informacji co do spowodowanej pożarem szkody oszustwo asekuracyjne zachodzi pomimo iż miały one być sprawdzone przez to towarzystwo. (25. IX. 1935 r., 1 K. 536/35).

9. Zastosowanie § 2 art. 264 k. k. uzależnione jest nie od mniejszej lub większej wartości zabranego przedmiotu, lecz od tego, czy nikłą była zła wola sprawcy. (7. II. 1936 r., 2 K. 1845/35).

Art. 267. Chęć niesłusznego wzbogacenia się może stanowić Pobudkę czynu, która na równi z innymi możliwymi pobudkami czynu z art. 267 k. k. jest obojętna dla stanu faktycznego, wyczerpującego ustawową istotę tego przestępstwa. Brak ustalenia w wyroku chęci świadomie niesłusznego wzbogacenia się nie może uzasadniać narzutu nieprawidłowego zakwalifikowania czynu oskarżonego z art. 267 k. k. (5. XII. 1935 r., 1 K. 603/35).

Art. 269. Dla zastosowania art. 269 k. k. wystarcza ustalenie niebezpieczeństwa szkody, spowodowanej działaniem sprawcy. Szkoda ta musi leżeć w sferze interesów majątkowych powierzonych sprawcy, choć rodzaj jej może być rozmaity, może polegać zarówno na „damnum emergens”, jak i na „lucrum cessans”.

Przestępstwo w art. 269 k. k. musi być zawinione umyślnie, Przy czym sprawca może działać w zamiarze bezpośrednim, albo też Pośrednim (art. 14 k. k.).

Przepisy karne (art. 110—116) ustawy z 29 X 1920 r. o spółdzielniach (Dz. U. p. 733) nie kolidują z przepisami kodeksu karnego. W szczególności wykroczenie, przewidziane w ustępie 1 art.

112 tej ustawy, wyczerpuje się w samym fakcie udzielenia niedozwolonego ustawą lub statutem kredytu. Jeżeli jednak udzielenie takiego kredytu powoduje szkodę w interesach majątkowych spółdzielni, to wchodzi w grę art. 269 k.k. (28. II. 1936, 1 K. 1537/35).

Art. 271. Dla zastosowania art. 271 k. k. jest pod względem podmiotowym niezbędne ustalenie, że sprawca wie, iż swym działaniem przeszkadza wykonywaniu lub ochronie cudzego prawa rybołóstwa. (14. I. 1936 r., 2 K. 1699/35).

Art. 275—278. Art. 275 k. k. przewiduje sui generis usiłowanie przestępstwa, określonego w art. 274 k. k.

Działanie przestępne z art. 276 k. k. może być podjęte zarówno przed ogłoszeniem upadłości, jak i po jej ogłoszeniu, zarówno wówczas, kiedy niewypłacalność nastąpi, jak i wówczas, kiedy do niewypłacalności nie dojdzie. Pod przepis art. 276 k. k. podpadną również i wymienione w nim czynności, dokonane już po nastąpieniu, lecz nie na skutek tych czynności — niewypłacalności lub ogłoszenia upadłości.

Ani niedbalstwo, ani tzw. dolus eventualis nie wystarczają do skazania za przestępstwo z art. 276 k. k. Sprawca powinien nie tylko zdawać sobie sprawę z tego albo godzić się na to, że jego czynności mogą pokrzywdzić jego wierzycieli, lecz właśnie ta ostatnia okoliczność powinna go skłaniać do działania; cel pokrzywdzenia wierzycieli musi być bezpośrednio zamierzony i musi kierować działaniem sprawcy. Od tego celu, będącego cechą zamiaru sprawcy, należy odróżnić pobudkę; tą pobudką może być chęć osiągnięcia korzyści osobistych, albo inne dążenie uboczne.

Przestępstwo z art. 278 k. k., pomimo że jest przestępstwem samodzielnym, a nie udziałem w przestępstwie dłużnika, wymaga jednak, aby działanie „dopomagającego” w każdym wypadku pomocy do popełnienia przestępstw z art. 274.—277 k. k. odpowiadało warunkom każdego z tych przestępstw zarówno pod względem subiektywnym jak i obiektywnym. Z części pierwszej art. 278 k. k. odpowiada tylko ten, kto chce, aby było popełnione jedno z przestępstw z art. 274—277 k. k. i w celu pokrzywdzenia wierzycieli dłużnika okazuje temu ostatniemu pomoc. (22. XI. 1935 r., 1 K. 803/35).

Art. 281. Słowa „kto prowadzi księgi kupieckie”, określające podmiot przestępstwa z artykułu 281 k. k., nie oznaczają jedynie osób, które w znaczeniu fizycznym uskuteczniają wpisy do wspomnianych ksiąg, lecz obejmują w ogólności osoby, które będąc za prowadzenie ksiąg odpowiedzialne i mając faktyczny wpływ na kształtowanie ich treści, świadomie sprawiają lub dopuszczają do uskuteczniania w nich niezgodnych z prawdą wpisów, albo do niezamieszczania w nich takich wpisów, które by zamieścić należało. (13. I. 1936 r., 2 K. 1597/35).

Art. 282 I. Ukrycie przedmiotu może nastąpić również w tej postaci, że sprawca, nie usuwając przedmiotów poza dane pomieszczenie, kłamliwie zapewnia komornika, że ich na miejscu nie ma. (16. XII. 1935 T., 2 K. 1433/35).

2. Zbycie zajętego lub zagrożonego zajęciem mienia w zamiarze udaremnienia egzekucji, chociażby w celu zaspokojenia innej istniejącej wierzytelności, może wypełnić istotę czynu z art. 282 k. k.

Dla zakresu stanu faktycznego, zagrożonego sankcją z art. 282 k. k., nie ma znaczenia,' czy pretensja egzekwującego wierzyciela jest rzeczywistą czy pozorną. (23. IX. 1935 r., 3 K. 852/35).

Art. 286—290. Możliwość stosowania art. 286—290 k. k. do osób wojskowych ogranicza przepis art. 7 kodeksu karnego wojskowego, według którego odpowiedzialności karnej za przestępstwa urzędnicze ulega jedynie żołnierz, wykonywujący zlecone czynności w zakresie zarządu wojska. (21. I. 1936 r., 3 K. 1690/35).

Art. 287. 1. Przepis art. 287 k. k. przewiduje określone w nim niezgodne z prawdą poświadczenie, niezależnie od tego, czy ma ono znaczenie prawne na zewnątrz, czy też ma tylko znaczenie wewnętrzne np. dla władzy przełożonej urzędnika, ewentualnie dla władzy nadzorczej lub kontrolującej. Okoliczność, iż czyn karygodny miał służyć do ukrycia popełnionych przez urzędnika przywłaszczeń w urzędzie, nie pozbawia tego czynu znamion przestępstwa i nie daje podstawy do uważania go tylko za jeden z elementów Przywłaszczenia. (5. IX. 1935 r., 2 K. 828/35).

2. Czynności oglądacza mięsa mają charakter publiczno-prawny i oparte są na ustawie, a przeto oglądacza mięsa uznać należy za osobę wykonywującą zlecone czynności w zakresie zarządu samorządowego i w myśl art. 292 w związku z art. 287 k. k. podlega 0n karom za przestępstwa urzędnicze.

Stwierdzenie nieprawdziwej ilości oglądanych sztuk zwierząt Przez oglądacza mięsa w prowadzonym w myśl obowiązujących Przepisów dzienniku badania lub grzbiecie księgi wydawanych świadectw, może podpadać pod przepis art. 287 k. k. choćby nawet wydawane do rąk strony świadectwa zawierały dane prawdziwe. (16. XII. 1935 r., 2 K. 1540/35).

Art. 292. Ochotnicze straże ogniowe, uznane za stowarzyszenia wyższej użyteczności (art. 48 rozp., Prezydenta Rzplitej z 27 października 1932 r.), nie są instytucjami prawa publicznego.

Za instytucje prawa publicznego mogą być uznane te tylko, które w samym tekście prawa, ustalającego ich byt prawny, obowiązki i uprawnienia, zostały uznane za podmioty prawa publicznego. (15. XI. 1935 r., 1 K. 711/35).

II. Prawo o wykroczeniach.

Art. 18. Nawoływanie do niemówienia w języku polskim, nie jest równoznaczne z okazaniem, niechęci do Państwa Polskiego, którego ideą jest własne tolerancja językowa jego różnoplemiennych obywateli. (14. XI. 1935 r., 3 K. 1139/35).

Art. 27. Moment wprowadzenia w błąd nie należy do istoty czynu z art. 27 pr. o wykry., jest jednak -możliwy.

Podawanie się przez sprawcę za osobę uprawnioną do wykonywania pewnego zawodu, użyte jako środek wprowadzenia w błąd, z którego wedle zamiaru jego ma wynikać niekorzystne rozporządzenie mieniem przez osobę zwiedzioną, mające sprawcy lub komu innemu przynieść korzyść majątkową, wyczerpuje ustawowe znamiona oszustwa z art. 264 k. k. i co najwyżej w stosunku zbiegu ustaw łączyć się może z istotą wykroczenia z art. 27 pr. o wykry.

W przypadku trudnienia się leczeniem ludzi, przepis art. 27 pr. o wykry. nie może być brany pod uwagę ze względu na szczególne przepisy rozp. Prez. Rzplitej z 25 IX 1932 r. Dz. U. poz. 712 o wykonaniu praktyki lekarskiej, zawierające też sankcje karne za nieuprawnione trudnienie się praktyką lekarską. (28. XI. 1935 r., 2 K. 1566/35).

Art. 28. Tamowanie ruchu na drodze publicznej podpada pod pojęcie wybryku, zakłócającego spokój publiczny (art. 28 pr. o wykroczeniach), ze względu jednak na łagodniejszą sankcję z art. 4 i 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. przepisy te muszą być stosowane do wypadków tamowania ruchu na jakichkolwiek drogach publicznych". (10. IX. 1935 r., 1 K. 539/35).

Art. 62. Przepis § 1 lit. a) art. 62 pr. o wykry. uzależnia prawo posiadania wymienionych w nim narzędzi nie od warunku faktycznego i stałego zatrudnienia, lecz od rodzaju rzemiosła, jako zawodu w pracy, zaczem nie wymaga od rzemieślnika wyzbywania się narzędzi pracy zawodowej z chwilą, gdy na pewien okres czasu pracę tę traci. (11. XII. 1935 r., 2 K. 1466/35).

III. Kodeks karny z 1903 r. (art. 2 l. 1 przep. wprowadz., k. k.).

Art. 624 i 625. Każdy samowolny wyręb w cudzym lesie, nawet dokonany nie w celu przywłaszczenia, niezależnie od pobudek podpadnie pod ust. 1 cz. 1 art. 624 k. k. z 1903 r. Różnica między takim samowolnym, lecz bez celu przywłaszczenia dokonany wyrębem (ust. 1 cz. 1 art. 624), a samowolnym uszkodzeniem drzewa, rosnącego na cudzej ziemi (ust. 6 art. 625) polega na tem, że to ostatnie przestępstwo co do przedmiotu jest szersze od poprzedniego, gdyż dotyczy drzew rosnących na cudzej ziemi, a nietylko w cudzym lesie, ale różni się od poprzedniego sposobem działania; nie dotyczy ono wyrębu, lecz tylko dokonywania nacięć, odarcia kory lub innych sposobów uszkodzenia drzew. Do wypadków takich

uszkodzeń ma zastosowanie nie ogólny przepis art. 263 k. k., lecz właśnie przepis specjalny ust. 6 art. 625 k. k. (30. I. 1935 r., 1 K. 925/35).

IV. Przepisy wprowadzające k. p. k.

Art. 20 § 2. W braku ograniczeń ustawowych, w jakiej formie Uła być wydane polecenie prokuratora, dotyczące dokonywania Przez policję czynności sądowych w toku dochodzenia, należy uznać, że polecenie to może być wydane w jakiegokolwiek formie, a więc zarówno na piśmie, jak i ustnie, zarówno bezpośrednio, jak i telefonicznie. (22. I. 1936 r., 1 K. 1122/35).

V. Kodeks postępowania karnego.

Art. 41. Uprzednie osądzenie sprawy, mającej związek ze sprawą, która ulega rozpoznaniu, nie jest równoznaczne z pojęciem obecności przy czynie, nie jest więc okolicznością, która w myśl art. 41 k. p. k. skutkowałaby potrzebę wyłączenia sędziego. (18. XI. 1935 r., 1 K. 775/35).

Art. 53. Sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej w orzeczeniu lub zarządzeniu, może nastąpić nie tylko w drodze postanowienia, ale i a fortiori w drodze wyroku, przy czym prawa przy zażaleniu wyroku nie są mniejsze od praw przy zażaleniu na postanowienie. (16. IX. 1935 r., 1 K. 611/35).

Art. 68. Kodeks postępowania karnego nie warunkuje żadnym terminem oskarżenia prywatnego; może ono być wdrożone do czasu normalnego przedawnienia czynu według art. 86 i nast. k. k.

Przepis art. 171 pkt. 1 lit. b rozp. Prezydenta Rzplitej z 22 marca 1928 r. Dz. U. poz. 384 utracił swą moc obowiązującą z chwilą wejścia w życie k. p. k. (5. XI. 1935 r., 1 K. 724/35).

Art. 74 § 1. Ze stanowiska art. 74 § 1 w związku z art. 350 § 2 k. p. k. przyjęcie przez sąd pokrzywdzonego jako powoda cywilnego jest dopuszczalne przy rozpoczęciu każdej rozprawy głównej w I instancji, z tym tylko zastrzeżeniem, żeby ta rozprawa była prowadzona w nowym terminie od początku. (3. II. 1936 r., 2 K. 2140/35).

Art. 89. W razie stwierdzenia ubóstwa oskarżonego i zgłoszenia przez niego prośby o wyznaczenie obrońcy z urzędu, prezes sądu obowiązany jest obrońcę wyznaczyć.

Nieuzasadniona odmowa wyznaczenia obrońcy z urzędu nie zawsze musi spowodować uchylenie wyroku, a tylko w przypadkach, wskazanych w art. 88 k. p. k. (art. 514 lit. „d” k. p. k.);

w przypadkach przepisem tym nieobjętych — jedynie w warunkach art. 515 k. p. k., tj., jeżeli w konkretnym przypadku mogła mieć wpływ na treść wyroku. (20. II. 1936 r., 1 K. 47/36).

Art. 205. Niemożność doręczenia wezwania oskarżonemu w domniemanym miejscu tymczasowego pobytu, bez usiłowania doręczenia mu wezwania w miejscu jego stałego pobytu w myśl art. 202 lub 203 k. p. k., nie dają podstawy do wniosku o zmianie miejsca zamieszkania i zastosowania art. 205 k. p. k. (12. XII. 1935 r., 1 K. 926/35).

Art. 228. W myśl § 2 art. 228, art. 465 i 467 k. p. k. do rozstrzygnięcia zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego, oddalającego wniosek o przywrócenie uchybionego terminu zawitego do złożenia wniosku o przyznanie prawa ubogich, właściwy jest Sąd Apelacyjny. (13. XII. 1935 r., 2 K. 2077/35).

Art. 252. 1. Za umorzone w rozumieniu art. 252 k. p. k. należy uznać takie tylko dochodzenie, które po powzięciu właściwego postanowienia o umorzeniu nie zostało w terminie i trybie ustawowym w kwestii tego umorzenia zaskarżone. (15. XI. 1935 r., 1 K. 733/35).

2. Dalsze prowadzenie dochodzenia może nastąpić nie tylko w trybie, ustanowionym dla zażalenia (art. 248 § 3). Uprawnienia władzy sądowej z art. 469 k. p. k. w kwestji możności przychylenia się do słusznego zażalenia dotyczą również prokuratora w zakresie zażaleń stron na jego postanowienie o umorzeniu dochodzenia. Prokurator ma również możliwość ich uwzględnienia. (15. XI. 1935 r., 1 K. 733/35).

Art. 285. Przepis art. 285 k. p. k. nie może być w drodze analogii stosowany do wypadków w których, jak przy kasacji, ważność i skuteczność aktu zawisła jest od dotrzymania określonego w ustawie zawitego terminu, nie ulegającego w żadnym wypadku przedłużeniu. (3. XII. 1935 r., 3 K. 1462/35).

Art. 292—295. Zawiadomienie o terminie rozprawy głównej takie, które by budziło wątpliwości i wymagało od strony przedsiębiorania jakichkolwiek środków czy zabiegów celem ustalenia tego terminu, nie odpowiada wymogom k. p. k. (28. XI. 1935 r., 2 K. 1548/35).

Art. 317 i 320. Kwetsjonowanie słuszności ustalenia, że konieczne jest ściśle zachowanie tajemnicy ze względu na bezpieczeństwo Państwa, nie ulega sprawdzeniu kasacyjnemu.

Pozostawiona w art. 320 k. p. k. uznaniu sądu odmowa dopuszczenia obecności osób zaufania oskarżonych nie daje w myśl art. 510 k. p. k. podstawy do kasacji. (10. X. 1935 r., 2 K. 1344/35).

Art. 340. Niepodniesienie przez stronę zarzutów przeciw czynności sądowej, dokonanej w toku dochodzenia, przed przeprowadzeniem dowodu z odczytania protokołu tej czynności, w szczególności zaś wyrażenie przez nią bądź wyraźnie, bądź w sposób dorozumiany zgody na odczytanie protokołu tej czynności, mieści w sobie zarazem zrzeczenie się prawa kwestionowania w przyszłości prawidłowości tej czynności. (13. I. 1936 r., 2 K. 1766/35).

Art. 360. W granicach zasady swobodnej oceny dowodów z art. 10 k. p. k. dowodem w sprawie mogą być poszlaki, zeznania świadka ze słyszenia i w tym wypadku, kiedy świadek nie zdradza osoby, udzielającej mu objaśnienia ani w ogóle źródła posiadanej informacji. (9. XII. 1935 r., 3 K. 1877/35).

Art. 364 § 1. Przeprowadzenie dowodów z urzędu zależy wyłącznie od uznania sądu, nieskorzystanie więc z tego prawa nie stanowi żadnego uchybienia procesowego, a w szczególności nie może powodować uchylenia wyroku. (27. I. 1936 r., 2 K. 2221/35).

Art. 369. K. p. k. nie przewiduje uniewinnienia w stosunku do pewnego tylko fragmentu zarzuconego oskarżeniem czynu. Sąd II instancji, uznając oskarżonego winnym kradzieży mniejszej ilości przedmiotów, niż mu przypisał sąd I instancji, nie uchyla wyroku w części dotyczącej uznania oskarżonego winnym zaboru pozostałych przedmiotów, lecz w przypadku tym wyrok I instancji w części, dotyczącej orzeczenia o winie uchyla i sporządza w tej części nową sentencję, wymieniając w ustaleniu czynu, oskarżonemu przypisanego, te z przedmiotów, których zabór uznaje za udowodniony. (5. IX. 1935 r., 2 K. 831/35).

Art. 378 § 3. W przypadku złożenia zapowiedzenia kasacji w jednym dniu przez dwóch obrońców w sprawie, sąd doręcza w myśl § 3 art. 378 k. p. k. odpis wyroku temu z nich, który wyraźnie wniósł o doręczenie odpisu wyroku. (27. IX. 1935 r., 3 K. 884/35).

Art. 379. Subiektywne przekonanie sędziowskie, odnośnie oceny wiarygodności świadków, oparte na bezpośrednim wrażeniu, z reguły nie ulega kasacyjnemu sprawdzeniu, musi ono jednakże w ten czy inny sposób być w uzasadnieniu sądu orzekającego wyrażone i ustalone. (23. X. 1935 r., 3 K. 1121/35).

2. Wystarcza, aby wnioski logiczne sądu, będące podstawą przekonania sądu o winie oskarżonego, były logicznie możliwe, to jest nie wykazywały wewnętrznych sprzeczności i luk, a wnioski sądu wynikały logicznie z przesłanek, na których się opierają, nie jest natomiast konieczne, by wnioski sądu miały charakter wyłączających bezwzględnie możliwość innego rozumowania. (19. XI. 1935 r., 1 K. 786/35).

Art. 428. Aczkolwiek Trybunał nie jest powołany do badania i rozstrzygania, czy okoliczności, na które w toku rozprawy się powoływano rzeczywiście zachodzą, jednak obowiązkiem jego jest ustalenie, czy okoliczności, na których zasadza się wniosek o postawienie pytań przewidzianych w art. 428 k. p. k., gdyby uznać je za istniejące, uzasadniałyby uniewinnienie oskarżonego. (24. II-1936 r., 2 K. 32/36).

Art. 458 § 2. Z mocy szczegółowego przepisu § 2 art. 458 k. p. k. wnioski, przewidziane w art. 296 k. p. k., w sądzie grodzkim składać można na pierwszej rozprawie głównej, przy czym ani ten przepis, ani żaden inny nie nakłada na sąd grodzki obowiązku zawiadamiania o tym stron. (20. XII. 1935 r., 2 K. 1475/35).

Art. 473. W stadium przygotowawczym do rozprawy odwoławczej konieczne jest sprawdzenie z urzędu, czy istnieje w sprawie wyrok sądu I-ej instancji (zaskarżony) i czy nie jest dotknięty nieważnością z mocy prawa (art. 490 i nast. k. p. k.), a w razie stwierdzenia takiej nieważności wydanie postanowienia w myśl art. 14 kpk. Wyrok, wydany z obrazą przepisów, powodujących taką bezwzględną nieważność, prawnie nie istnieje, nie może być zatem przedmiotem rozpoznania dla sądu odwoławczego. (14. II. 1936 r., 1 K. 1225/35).

Art. 487. Orzekanie o przyjęciu kasacji przez sąd okręgowy zamiast prezesa sądu, bądź przewodniczącego właściwego wydziału, z mocy i w trybie art. 487 k. p. k., wobec przepisu § 2 art. 13 k. p. k. nie jest z tego powodu nieważne. (11. XII. 1935 r., 3 K. 1874/35).

Art. 488. Niedoręczenie obrońcy zawiadomienia o przesłaniu apelacji przy jednoczesnym doręczeniu takiego zawiadomienia oskarżonemu, — nie stanowi żadnego uchybienia procesowego. (12-II. 1936 r., 2 K. 2467/35).

Art. 490 § 3. Z treści przepisu § 3 art. 490 k. p. k. wynika konieczność ujawnienia na rozprawie przeprowadzonych w tym trybie dowodów przez odczytanie sporządzonych w myśl tego przepisu protokółów bez względu na zgodę stron i bez względu, czy zachodzą warunki §§ 3 i 2 art. 340 i 341 k. p. k. (4. XII. 1935 r., 3 K. 1373/35).

Art. 492 i 493. Dopuszczenie dowodów, które by mogły mieć wpływ, czy to na przyjęcie stanu ograniczonej poczytalności w rozumieniu art. 18 k. k., czy to na przyjęcie kwalifikacji prawnej z łagodniejszego przepisu ustawy karnej uregulowane jest również przepisami art. 492 i 493 k. k. (28. XI. 1935 r., 1 K. 1096/35).

Art. 493. 1. Przepis art. 493. k. p. k. ma na myśli nowe dowody, a nie nowe okoliczności (12 XII 1935 r., 3 K. 1480/35).

2. Nieponowienie na rozprawie I instancji dowodu odrzuconego postanowieniem, zapadłym przed tą rozprawą, nie uprawnia sądu odwoławczego do odrzucenia tego dowodu w myśl art. 493 k. p. k. w razie ponowienia go w piśmie apelacyjnym. (7. XI. 1935 r., 1 K. 938/35).

3. W przypadku, gdy sąd I instancji odrzucił wniosek dowodowy na mocy art. 332 k. p. k. bez należytego uzasadnienia, sąd odwoławczy sprawdza, czy wniosek oddalono słusznie, i w wypadku twierdzącym słuszność tę w swym postanowieniu uzasadnia, poprawiając w ten sposób uchybienie sądu I instancji. (13. XII. 1935 r., 3 K. 1843/35).

4. Zgłoszenie w postępowaniu odwoławczym nowego dowodu w rozumieniu lit. „b” § 1 art. 493 k. p. k. nie jest ograniczone żadnym terminem, a tym mniej żądaniem zgłoszenia dowodu w wywodzie apelacji. (19. IX. 1935 r., 1 K. 522/35).

Art. 497 § 2. Do pism, które, w myśl art. 497 § 2 k. p. k. odczytuje się na rozprawie odwoławczej, nie odnoszą się pisma i wnioski stron, składane przez strony przed rozprawą i przed rozprawą rozpoznane. (12. II. 1936 r., 2 K. 2467/35).

Art. 505 § 1. Sporządzenia kasacji w myśl § 1 art. 505 k. p. k. nie zastępuje ani materialnie ani formalnie wyrażona przez adwokata w osobnym piśmie akceptacja uprzednio złożonego przez oskarżonego, przez niego zredagowanego i podpisanego wyводу kasacji. (16. X. 1935 r., 2 K. 1704/35).

Art. 508. Dla zwolnienia od obowiązku składania kaucji kasacyjnej nie jest wystarczające stwierdzenie ubóstwa przez prezesa (przewodniczącego wydziału) przy wyznaczeniu obrońcy z urzędu, lecz wymagane jest orzeczenie w tym przedmiocie sądu, przed upływem terminu do wniesienia wyводу kasacji.

Strona, która już poprzednio w toku postępowania zgłaszała dowód swego ubóstwa, nie jest obowiązana w każdym poszczególnym stadium procesu, gdy z tytułu tego ubóstwa mogą powstać dla niej skutki prawne, zgłaszać jeszcze dalsze formalne wnioski o spowodowanie dla niej tych skutków prawnych, ile że raz przyznane prawo ubogich rozciąga się na cały okres procesu aż do ostatecznego jego zakończenia. (2. I. 1936 r., 3 K. 2051/35).

Art. 523. Przepis art. 523 k. p. k. ma zastosowanie wyłączne tylko do kasacji i nie może uchylać w postępowaniu przed sądami merytorycznymi, postanowienia wydanego dla tych sądów w art. 350 § 2 k. p. k.

Zasięg działania rygoru, przewidzianego w art. 523 k. p. k. jest względny, ściśle osobisty i w myśl kardynalnej zasady prawa „vigilantibus sunt leges scriptae” nie dotyczy strony, która swym wnio-

skiem lub zgodą nie zaaprobowała uchybienia. (3. II. 1936 r., 2 K. 2140/35).

Art. 647 § 2. Ocena autentyczności dokumentów postępowania karno-administracyjnego, skierowanych przez władzę administracyjną do sądu, oraz ocena zawartych w nich stwierdzeń, jest atrybucją sądu, jako ocena swobodna środka dowodowego w granicach art. 10 i 647 § 2 k. p. k. (11. XII. 1935 r., 2 K. 1706/35).

VI. Ustawa karna skarbowa z 18 III 1932 r. (Dz. Ust. poz. 355).

Art. 47 § 2. Zużycie, sprowadzonego na mocy Konwencji Genewskiej z niemieckiego Górnego Śląska zboża, poza terenem polskiego Górnego Śląska jako części byłego obszaru plebiscytowego, podpada pod sankcję z § 2 art. 47 u. k. s. (17. XII. 1935 r., 3 K. 1361/35).

Art. 66. „Nabycie” z art. 66 u. k. s. obejmuje wszelkie jego formy a więc i darowiznę. (3. XII. 1935 r., 3 K. 1282/35).

Art. 94. 1. Art. 94 u. k. s. pojęciem sprzedaży obejmuje wszelkie posiadanie lub przechowywanie w zakładzie handlowym napojów. (13. I. 1936 r., 3 K. 1571/35).

2. Pojęcie „stanu” z art. 94 u. k. s. obejmuje nie tylko wewnętrzną treść wyrobów wódczanych, lecz i zewnętrzny ich wygląd wraz z opakowaniem, które może ulec naruszeniu jedynie bezpośrednio przed użyciem wódki na miejscu.

Fakt przelewania przez oskarżonego w swojej restauracji wódki monopolowej przed jej sprzedażą do innych butelek, wyczerpuje stan faktyczny przestępstwa z art. 94 u. k. s. (3. II. 1936 r., 2 K. 1818/35).

Art. 98. Posiadanie głównych części składowych urządzenia, służącego do pędzenia spirytusu, uzasadnia przypisanie przestępstwa określonego w art. 98 u. k. s., z którego wynika, iż także bezprawne przechowywanie takich przyrządów ulega karze. (10. XII. 1935 r., 2 K. 1368/35).

Art. 114. 1. Impreza, polegająca na jednostronnym świadczeniu przedsiębiorcy, chociażby uzależnionym przez niego od przypadku, bez wzajemnego i bezwarunkowego świadczenia biorącej udział w tej imprezie drugiej strony, nie posiada cech loterii ani w rozumieniu ustawy z 23 marca 1920 r. ani w rozumieniu art. 114 u. k. s. (17. XII. 1935 r., 3 K. 1681/35).

2. Karalne w myśl art. 114 u. k. s. jest uczestniczenie w jakiegokolwiek działalności loterii obcokrajowych na obszarze Państwa Polskiego bez względu na to, czy istotnym klientem obcokrajowego przedsiębiorstwa loteryjnego był sam sprawca czy jego najbliższy krewny i czy znaną była sprawcy sankcja karna i wpływająca

z niej bezprawność przypisanego mu działania. (17. XII. 1935 r., 3 K. 1362/35).

3. Najistotniejszą różnicą między loterią a hazardem jest brak ryzyka dla jednej ze stron w loterii, a obustronność ryzyka choćby' nie jednoosobowego w hazardzie. (12. XI. 1935 r., 3 K. 1210/35).

VII. Ustawa z 15 VII 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. Ust. poz. 110/32 i 716/34 r.).

Art. 1. Ustawodawstwo podatkowe obciąża podatkiem przemysłowym tylko takie przedsiębiorstwa, które w podmiotowym znaczeniu połączone są z działalnością w celu zarobkowym, działalnością obliczoną na zysk. Zarobek ten może być nieosiągnięty, obliczenie na zysk zawodne, są to okoliczności z punktu widzenia prawa handlowego i podatkowego obojętne, jednakże o przedsiębiorstwie w rozumieniu tych ustaw może być mowa tylko przy ustaleniu czynności, wykonywanej w sposób przemysłowy, t. j. mający na celu zarobek lub zysk. Stąd wynika cecha stałości zajęcia i pewna suma przedmiotowych znamion w postaci lokalu, personelu, towarów, ksiąg itp., a w każdym razie w postaci pewnych stałych stosunków handlowych, klienteli etc. Niema przedsiębiorstwa, gdy korzyść albo nie jest przewidziana albo zgoła wykluczona, co może mieć miejsce nawet wtedy, gdy poszczególne czynności są odpłatne.

Odsprzedaż, a więc czynność odpłatna, rzeczy otrzymanych od dłużnika tytułem należności, może mieć na celu pokrycie, choćby częściowe, strat lub uniknięcie ich, co wcale nie jest jednoznaczne z czynnością obliczoną na zysk, a więc przeciwnie może ją wykluczać. (28. I. 1936 r., 1 K. 1113/35).

Art. 10 i 14. Przemysłowanie zakwaszonej kapusty, doprawianie jej smakiem i układanie w specjalnych beczkach, nie jest wyrabianiem kwaszonej kapusty, lecz czynnością kupiecką, mającą na celu konserwowanie i przysposobienie do drobnej rozsprzedaży towaru pochodzącego z obcego wyrobu.

Wykupienie świadectwa przemysłowego na prawo prowadzenia zakładu przemysłowego w rodzaju własnej kwaszarni, nie upoważnia do detalicznej sprzedaży kapusty, zakupywanej z obcej wytwórczości bez wykupienia oddzielnego świadectwa przemysłowego. (21. I. 1936 r., 3 K. 1782/35).

Art. 23. 1. Osobiste zajęcie przemysłowe, polegające na podróżowaniu z miejsca na miejsce i zbieraniu zamówień dla przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego na podstawie próbek, wzorów itd. bez stałego za to wynagrodzenia służbowego, jest przedmiotem opodatkowania w myśl cz. III lit. D taryfy, i stwarza obowiązek nabycia świadectwa przemysł. IV kat. (13. I. 1936 r., 3 K. 1603/35).

2. Ustawa o państwowym podatku przemysłowym nie ogranicza stosowania silników mechanicznych tylko do fabrykacji w ścisłym słowa tego znaczeniu tj. do produkcji czy wytwarzania.

Maszyna, — większych czy mniejszych rozmiarów, poruszana napędem elektrycznym, wraz z energią elektryczną stanowi sama w sobie zespół mechaniczny, który, o ile posługiwało się nim przedsiębiorstwo fryzjerskie w celu świadczenia zamówionych usług, podpada pod pojęcie silnika mechanicznego. (28. I. 1936 r., 3 K. 1820/35).

3. Z postanowień rozdz. I część II lit. A kat. III i IV niewątpliwie wynika, że rozmiar danego przedsiębiorstwa handlowego zależy nie od większej lub mniejszej ogólnej ilości pracowników w danym przedsiębiorstwie, lecz wyłącznie od ilości fachowych subiektów handlowych i o tyle rozmiar przedsiębiorstwa jest większy, o ile więcej ono zatrudnia najemnych subiektów handlowych. (22. X. 1935 r., 3 K. 1064/35).

Art. 27. Nabycie świadectwa przemysłowego właściwej kategorii i rodzaju półrocznego, nie może być uważane za nabycie świadectwa „niższej ceny”, gdy cena odpowiada wartości świadectwa półrocznego, a stanowi niepodporządkowanie się przepisom art. 27 ustawy o państw. podat. przemysł., niezagrożone żadną sankcją karną, w szczególności karą z art. 181 ord. podatkowej. (13. XI. 1935 r., 2 K. 1310/35).

Art. 51 i 98. Fakt złożenia podania o przyznanie ulgi, nie zabezpiecza płatnika przed skutkami, przewidzianymi w art. 51 ustawy o państw. podat. przemysł. (2. IX. 1935 r., 3 K. 872/35).

Art. 52. Art. 52 ustawy o państw. podat. przemysł. (Dz. U. nr 550/25 i 110/32) nakłada na samodzielne wolne zajęcia zawodowe obowiązki składania zeznań o obrocie bez specjalnych wezwań da tego urzędów skarbowych. (12. XI. 1935 r., 2 K. 926/35).

Art. 98. Ustawa nie uważa za subiekta handlowego osoby, zatrudnionej w przedsiębiorstwie czasowo lub dorywczo

Handel przeznaczony dla zaspokojenia potrzeb jedynie konsumenta i który ze względu na ilości posiadanego towaru, nastawiony jest jedynie na sprzedaż drobną, nie stanie się detalicznym, gdy wśród klienteli danego zakładu handlowego znajdzie się drobny kupiec, a zwłaszcza drobny przemysłowiec lub rzemieślnik, jak np. szewc, który zakupi skórę lub przybory szewskie nie w celu odsprzedaży, co cechowałoby go, jako kupca, lecz w celu wytworzenia wyrobów swego warsztatu. W tych warunkach występuje on raczej jako spożywca. (22. X. 1935 r., 3 K. 1081/35).

2. Ustawa o podatku przemysłowym nie zalicza robotnika rozwożącego piwo do kategorii subiektów handlowych; nie zalicza rów-

niez składu piwa, mieszczącego się w piwnicy, do lokali sprzedaży. (3. XII. 1935 r., 3 K. 1403/35).

3. Przepis art. 98 ustawy o państw. podat. przemysł, utrzymując zasadę prawa karnego materialnego, według której odpowiedzialność karną ponosi tylko osoba fizyczna, indywidualnie oznaczona oraz wypływającą z. niej dalszą zasadę prawa karnego procesowego, że tylko indywidualnie wskazana osoba fizyczna może być przedmiotem postępowania karnego.

Orzeczenie karne władzy skarbowej, skierowane li tylko przeciwko firmie, nie indywidualizuje ani materialnie ani formalnie sprawcy czynu z art. 98 ustawy o podat. przemysł., a w swym charakterze zastępczego prawomocnego aktu oskarżenia (§ 3 art. 641 k. p. k.) nie wyraża też żądania oskarżyciela do wszczęcia postępowania sądowego przeciwko osobie fizycznej. (2. I. 1936 r., 3 K. 1666/35).

4. Wymiana zboża na mąkę, polegająca na odebraniu w jakiś czas po oddaniu zboża do przemiału odpowiedniej ilości mąki po potrąceniu należności za przemiał również w postaci mąki, albo też na doraźnym otrzymaniu odpowiedniej ilości mąki, nie wymaga osobnego świadectwa przemysłowego, gdy nie prowadzono oddzielnego zakładu handlowego. (13. I. 1936 r., 3 K. 1672/35).

5. Reperacja zużytych worków w związku z ich sprzedażą w przedsiębiorstwie skupu zawodowego, nie stanowi samoistnego przedsiębiorstwa, o ile nie jest dokonywana wraz ze sprzedażą w oddzielnym zakładzie handlowym i nie ma odrębnego charakteru (13 I. 1936 r., 3 K. 1586/35).

6. Z okólnika Min. Sk. z 14. XII. 1932 r. L. D. V 53541/4/32 wynika, że hurtowe składy piwa, które w r. 1931 miały obrót większy niż 30 000 zł, były obowiązane wykupić na r. 1933 świadectwo przemysłowe II kał.

Z przepisów ustępu 3 art. 75 rozp. Prez. Rzplitej z 26. III. 1927 o monopolu spirytusowym i ust. 6 § 306 rozp. Min. Sk. z 30. IX. 1932 r. wynika, że hurtowy skład piwa, chociażby należący do browaru, lecz znajdujący się poza jego obrębem, jak każdy skład prywatny, powinien mieć koncesję, uiszczać opłaty patentowe oraz nabyć świadectwo przemysłowe.

Hurtowy skład piwa, poza obrębem browaru, nie może być prowadzony na podstawie karty rejestracyjnej bez świadectwa przem. II kat. hadl.

Zarówno art. 98 ust. o państw. podat. przemysł, jak i 181 ord. podat. nakłada odpowiedzialność za prowadzenie przedsiębiorstwa bez świadectwa przemysłowego na osoby faktycznie prowadzące przedsiębiorstwo. (17. XII. 1935 r., 3 K. 1502/35).

VIII. Ustawa z 1 VII 21 r. o wykonaniu czynności felczerskich (Dz. U. poz. 396)

Art. 1 i 6. Dla odpowiedzialności z art. 6 ust. 1 VII 21 r. o wykonywaniu czynności felczerskich (Dz. U. poz. 396), a co zatem idzie z art. 27 pr. o wykroczeniach, jak i z art. 25 rozp. Prez. Rzplitej z 25 IX 1932 r. o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz. U. poz. 712) konieczne jest ustalenie zawodowości działania, chociażby nawet działanie to nie miało cech zarobkowości.

Dokonanie czynności felczerskiej, np. zastrzyku podskórnego lub założenia kateteru, nawet przytoczonej w § 12 (rozp. Min. Zdrowia Publicznego z 20 III 1922 r. (Dz. U. poz. 233), nie ulega karze, jeśli zabiegi te mają charakter okolicznościowy i nie są uprawiane stale w sposób uzasadniający wniosek o zawodowym trudnieniu się nimi. (10. IX. 1935 r., 1 K. 526/35).

IX. Ustawa z 23 V 24 r. o powszechnym obowiązku wojsk. (Dz. U. poz. 455/33)

Art. 24, 26 i 34. Zgłoszenie się do rejestracji osób podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu celem wciągnięcia do rejestru poborowego nie jest równoznaczne ze zgłoszeniem się do poboru wojskowego. (13. XI. 1935 r., 1 K. 864/35).

X. Ustawa z 29 III 1926 r. o prawie autorskim (Dz. U. poz. 286).

Art. 1, 58 i 61. Tytuł utworu literackiego wraz z treścią tego utworu stanowią jednolite dzieło sztuki. W oderwaniu od zagadnienia utworu, od jego rodzaju i od celów, jakim utwór został poświęcony, nie można rozstrzygać o tym, czy tytuł tego utworu ma być chroniony dla wyłączności autora i w jakich granicach może i powinna mu ta wyłączność przysługiwać. (19. IX. 1935 r., 1 K. 557/35).

XI. Rozp. Prez. Rzplitej z 13 IX 27 r. o opodatkowaniu cukru (Dz. U. poz. 700).

Art. 49. Wykryształowanie się cukru z melasy nie jest właściwym technicznym sposobem produkcji cukru i cukier, który wytworzył się z melasy przy współdziałaniu nieprzewidzianych, przypadkowych okoliczności, nie może być uważany za techniczny wytwór produkcji cukrowni. (14. I. 1936 r., 2 K. 1621/35),

XII. Rozp. Prezydenta Rzplitej z 22 III 28 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. poz. 384).

Art. 181 i 190. Podobieństwo znaków towarowych polega, bez względu na różnice szczegółów, na ogólnym wrażeniu wzrokowym, zdolnym złudzić nabywcę co do pochodzenia towaru.

Art. 190. W zakresie wyłączności z zarejestrowanego znaku towarowego uważa się za wyrządzający szkodę (art. 188) znak taki sam, czyli również i znak, różniący się od zarejestrowanego tak nieznacznie, iż mimo różnic, odbiorca towaru może z łatwością przypuszczać, iż towar pochodzi z przedsiębiorstwa, którego znak ma w pamięci. (23. IX 1935 r., 1 K. 623/35).

XIII. Ust. z 28 III 33 r. o biurach pisania podań (Dz. U. poz. 269).

W pojęciu zawodowości z art. 9 i 10 ustawy z 28 III 33 r. Dz. U. poz. 269 o biurach pisania podań, nie musi mieścić się zarazem i czynnik zarobkowania, jako nieodzowna przesłanka przypisania winy, skoro celem ustawy jest zakazanie w ogóle a nie tylko odpłatnego udzielania porad prawnych przez osoby do tego nieuprawnione.

Działalność, w rozumieniu powyższej ustawy, zawodowa, bez względu na to, czy jest obliczona na dochód czy prowadzona bez materialnego zainteresowania, podpadnie pod sankcję art. 9 i 10 ustawy, jeżeli tylko będzie posiadała w ogóle cel życiowy, niekoniecznie wyłączny czy główny w życiu doradzającego. (19. XII. 1935 r., 3 K. 1487/35).

XIV. Rozp. Prez. Rzplitej z 24 X 34 r. o niektórych przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu Państwa (Dz. U. poz. 851).

Art. 5. § 1. Zastosowanie przez sąd odwoławczy dozoru policyjnego z mocy § 1 art. 5 rozp. Prez. Rzplitej o niektórych przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu Państwa nie stanowi niedopuszczalnej z mocy p. a art. 500 k. p. k. reformatio in peius. (14. X. 1935 r., 1 K. 681/35).

Art. 11. Niedbalstwo, określone w art. 11 rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. poz. 851) zachodzi w wypadku winy nieumyślnej sprawcy. Przechowanie tajnego dokumentu wbrew rozkazowi władzy przełożonej w takim miejscu, iż sprawca zdawał sobie sprawę z możliwości wyjęcia go stamtąd z łatwością przez osobę zainteresowaną, stanowi niedbalstwo, przewidziane przez art. 11 cytowanego rozporządzenia. (4. XII. 1935 r., 1 K. 1572/35).

Art. 15. Gromadzenie wiadomości, staniowiących tajemnicę Państwową, aby na ich podstawie oskarżyć inną osobę o przestępstwo szpiegostwa, wypełnia istotę przestępstwa z art. 15 rozp. Prez. Rzplitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. nr 94 poz. 851), nie wchodząc w to, iż staje się zarazem przygotowawczym czynem do występku z art. 143 k. k. (11. XII. 1935 r., 2 K. 1945/35).

Stefan Bleszyński
Prokurator Sądu Najwyższego

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. USTAWODAWSTWO, OBOWIĄZUJĄCE NA OBSZARZE CAŁEGO PAŃSTWA

Rozporządzenie Min. Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z 4 XI 1919 o taryfie celnej (Dz. Ust. poz. 510) (1)

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 27 X 1933 o prawie celnym (Dz. Ust. poz. 610) (2)

Art. 16 ust. (1), art. 130 ust. 1 (2). Roszczenia o zwrot nadpłaconych opłat celnych — zarówno roszczenie główne jak i dodatkowe w postaci odszkodowania nie mogą być dochodzone w sądach powszechnych. (Wyrok z 20 XII 1935 — C III 483/34).

Ustawa z 18 XII 1919 o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. 1920 poz. 7 i tekst jednolity Dz. Ust. 1933 poz. 734).

Art. 1. Przepisy pomienionej ustawy nie stosują się do pracownika, zatrudnionego w stanowiącej własność banku nieruchomości lokatorskiej, która nie stanowi przedsiębiorstwa, prowadzonego w sposób przemysłowy. (8 V 1936 — C I 2208/35). (Św.).

Art. 16. Obliczając wysokość wynagrodzenia za nadliczbowe godziny, należnego pracownikowi z tytułu niesłusznego zubożenia się pracodawcy jego kosztem, sąd może zastosować stawki, przewidziane w art. 16 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r., skoro przydzie do wniosku, że przewidziane w tej ustawie normy wynagrodzenia odpowiadają co do wysokości korzyści, jaką uzyskał pracodawca z pracy w godzinach nadliczbowych. (10 VI 1936 — C I 2837/35). (Św.).

Ustawa z 29 X 1920 o spółdzielniach (Dz. Ust. poz. 733 i tekst jednolity Dz. Ust. 1934 poz. 495).

Art. 50. Członek spółdzielni, który nie był obecny na Walnym Zgromadzeniu, może zaskarżyć nieważność uchwał lub bronić się ich nieważnością tylko w ciągu sześciu tygodni od daty Walnego Zgromadzenia. (18 IV 1936 — C II 2909/35). (Db.).

Art. 65. Rozwiązanie spółdzielni, zarządzone przez sąd reje-strowy, nie traci swej mocy prawnej przez to, że Walne Zgromadzenie także samo uchwali następnie rozwiązanie spółdzielni. (13 III 1936 — C II 2565/35). (Db.).

*Ustawa z 14 V 1923 o podatku przemysłowym (Dz. Ust. poz. 412)
w związku z art. 140 ordynacji podatkowej z 15 marca 1934
Dz. Ust. poz. 346.*

Art. 92. Za podatek przemysłowy wymierzony dzierżawcy Przedsiębiorstwa restauracyjnego i kawiarnianego, odpowiada także urządzenie restauracji i kawiarni, chociaż nie należące do płatnika. (6 II 1936 — C II 2629/35). (Db.).

Ustawa z 11 XII 1923 o zaopatrzeniu emerytalnym, funkcjonariuszy Państwowych i wojskowych zawodowych. (Dz. Ust. 1934 poz. 160).

Art. 9. Złożenie pracownika samorządowego z urzędu na podstawie orzeczenia dyscyplinarnego nie jest jednoznaczne z przeniesieniem go w stan spoczynku i nie nadaje mu praw emerytalnych, chociażby w orzeczeniu dyscyplinarnym nie zaznaczono utraty tych praw. (13 V 1936 — C II 237/36). (Db.).

*Ustawa o ochronie lokatorów z 11 IV 1924 (Dz. Ust. poz. 406
i Dz. Ust. 1936 poz. 297).*

Art. 3. 1. Oświadczenie stron, zawarte w pierwotnej piśmiennej umowie najmu, że umowa ta przedłuży się automatycznie w razie jej nieodnowienia, nie stoi na równi z odnowieniem umowy, przewidzianym w art. 3. (14 V 1936 — C II 242/36). (Db.).

2. Szczególne postanowienie w pisemnej umowie najmu, normujące wysokość wynagrodzenia za używanie mieszkania, na wypadek ukończenia się umowy, jako część składowa umowy najmu wygasa razem z tą umową i nie może uzasadniać obowiązku płacenia umówionych kwot po dniu ukończenia umowy. (28 II 1936 — C III 1506/35). (Li.).

Art. 3, 6. Z ducha ustawy o ochronie lokatorów oraz zestawienia obu ustępów art. 3 oraz art. 6 tej ustawy wynika, że umowa pisemna na czas nie krótszy od roku jest konieczna tylko w tym Wypadku, gdy czynsz najmu ma przekraczać normy ustalone w art. 5 do 8. Zresztą art. 3 nie zabrania ani rozwiązywać ani zmieniać zawartej poprzednio na piśmie umowy i nie uchyla pod tym względem ogólnych przepisów kodeksu cywilnego. (30 III 1936 — C III 606/34). (Li.).

Art. 10. Wynajmujący nie jest obowiązany do zwrócenia lokatorowi tej części komornego, którą lokator nadpłacił ponad stawki ustawowe. (6 IV 1936 — C II 2845/35). (Db.).

Art. 11 ust. 2 lit. a. Roszczenia wzajemne lokatora, który mimo upomnienia zalega z zapłatą dwóch rat komornego, nie uchyla-

ją skutków zwłoki, jeżeli zostały zgłoszone do potrącenia dopiero po wytoczeniu przeciwko lokatorowi sprawy o rozwiązanie umowy najmu. (14 V 1936 — C II 231/36). (Db.).

Art. 11 ust. 3. Wynajmujący nie ma obowiązku do wykazania istnienia ważnej przyczyny rozwiązania umowy najmu, jeżeli lokator sam wypowiedział mu najem. (20 II 1936 — C II 2407/35). (Db.).

Art. 23. Wstrzymanie wykonania eksmisji ma charakter prawny zawieszenia egzekucji w rozumieniu art. 558 p. 3 kpc. Na orzeczenie sądu okręgowego jako sądu drugiej instancji w sprawach wstrzymania eksmisji nie służy więc stronom żaden środek odwoławczy. (30 I 1936 — C II 2295/35, 14 II 1936 — C II 2397/35, 28 IX 1936 — C II 2304/36 i 5 X 1936 — C II 2383/36). (Db.).

Rozporządzenie z 14 V 1924 o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych (Dz. Ust. 1925 poz. 213).

§ 29 *ust. 1 lit. „a”.* Niedostateczne jest przy ustaleniu, jaka w stosunku do nieruchomości dłużnika nastąpiła zmiana wartości, ogólnikowe zaznaczenie przez sąd o spadku wartości wszelkich nieruchomości „co najmniej o 50%, które, chociażby było trafne jako określenie przeciętnego spadku wartości, w odniesieniu do poszczególnych nieruchomości jest w każdym razie błędne, ponieważ nie może być jednego wskaźnika niżki wartości dla wszystkich nieruchomości, lecz w różnych miejscowościach jest on różny zależnie od miejscowych warunków, przy czym także indywidualne cechy poszczególnych nieruchomości mogą mieć znaczenie. (17 VI 1936 — C I 2664/35). (Św.).

§ 29 *ust. 1 lit. „e”.* W przepisie powyższym, dotyczącym przerachowania sum, wpłaconych za pewien przedmiot, a podlegających zwrotowi wobec rozwiązania umowy, znalazła odbicie ta sama zasada, która wyrażona jest w punkcie „a” *ust. 1 § 29* odnośnie przerachowania niespłaconej ceny kupna, że ze względów słuszności istniejący w chwili powstania długu, stanowiącego ekwiwalent pewnego przedmiotu, stosunek jego do wartości tego przedmiotu winien pozostać w wyniku przerachowania niezmieniony. (25 IX 1936 — C I 2954/35). (Św.).

§ 38. Sąd — bez żądania osób trzecich — nie bada sposobu przerachowania, umówionego przez strony. (13 V 1936 — C II 241/36). (Db.).

§ 40. Przy rozważaniu zagadnienia, czy zastrzeżenie oświadczone w należyтым czasie, należy brać wzgląd na niedomagania w trybie pracy pewnej instytucji, gdy nie są one następstwem za

niedbania jej organów, lecz polegają na przyczynach niezależnych od ich woli, a zwłaszcza gdy mają charakter siły wyższej. (7 IV — 1 V 1936 — C III 137/35). (Li.).

§ 41 ust. 1 lit. „e”. Zobowiązania terytorialnych związków samorządowych do zwrotu przyjętych przez nie kaucji zostały zrównane pod względem wyłączenia od waloryzacji z analogicznymi zobowiązaniami Skarbu Państwa. (24 VI 1936 — C I 846/36). (Św.).

§ 47. Przerachowania w trybie postępowania niespornego wierzytelności, wynikającej z aktu notarialnego, nie stoi na przeszkodzie ani zarzut zapłaty ani zarzut potrącenia, zgłoszony przez dłużnika. (13 II 1936 — C II 2290/35). (Db.).

Międzynarodowa konwencja o przewozie towarów kolejami żelaznymi, podpisana w Bernie 29 października 1924 (Dz. Ust. R. P. 1928 Nr 73 poz. 667).

Art. 6 § 6 p. c. Przewóz węgla roślinnego nie korzysta z taryfy ulgowej. (5 V 1936 — C II 133/36). (Db.).

Art. 42 § 1. Strona może dochodzić nadwyżki, zapłaconej za przewóz przy transporcie międzynarodowym tylko przeciwko kolei tego państwa, które nadwyżkę tę pobrało. (4 VI 1936 — C II 131/36). (Db.).

Art. 45. Roszczenie o zwrot przewoźnego pobranego w nadmiernej kwocie wskutek nieprawidłowego zastosowania taryfy, przedawnia się w międzynarodowym transporcie kolejowym w ciągu roku, a nie dopiero w trzech latach. (26 XI 1935 — C II 1490/35). (Db.).

Art. 56 § 2. Kursy przerachowania walut obcych, ustalone przez kolej na zasadzie art. 56 § 2 Konwencji berneńskiej, nie ulegają sprawdzeniu przez sąd. (26 XI 1935 — C II 1867/35). (Db.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 14 XI 1924 o prawie wekslowym (Dz. Ust. poz. 926).

Art. 2 ust. ost. Jeżeli akceptant, wręczając wekslobiorcy weksel niewypełniony we wszystkich szczegółach, nie poczynił żadnych zastrzeżeń co do sposobu wypełnienia wekslu, nie może się następnie bronić zarzutem, iż weksel wypełniony został przez posiadacza wekslu wbrew umowie. (6 V 1936 — C II 166/36). (Db.).

Art. 10. Podpis wystawcy umieszczony na odwrotnej stronie wekslu przed podpisem remitenta przedstawia tylko zbędne potwierdzenie zobowiązania wystawcy, nie może zatem wpływać na

skuteczność i ciągłość dalszych indosów, a skutkiem tego nie ma żadnego znaczenia skreślenie takiego podpisu. (14 IX 1936 — C III 883/35). (Li.).

Art. 15. Jako powód w sprawie wekslowej posiadacz weksłu może występować i wówczas, gdy na odwrotnej stronie weksłu zamieścił swój podpis w formie indosu in blanco. (18 IV 1936 — C II 2926/35). (Db.).

Art. 46. Wobec przepisów art. 46 (101) pr. weksl., stanowiącego, iż dłużnik wekslowy, płacąc weksel, ma prawo żądać wydania weksłu tudzież rachunku pokwitowanego, wykupienie weksłu nie może być stwierdzone dowodem ze świadków. (2 IV 1936 — C I 2008/35). (Św.).

Art. 48. Skutkiem wykupienia weksłu przez żyranta nie gaśnie roszczenie regresowe wykupującego wobec żyrantów poprzednich, jeżeli wykupienie nastąpiło nie celem zapłaty (solvendi causa), lecz celem kupna roszczeń wekslowych posiadacza weksłu (emendi causa). W wypadku takim nie następuje wobec § 425 ust. 2 k. c. żadna konfuzja. Nie istnieją również mocą ustawy roszczenia wyrównawcze z § 426 k. c, gdyż przepis ten nie ma zastosowania pomiędzy dłużnikami wekslowymi. (25 IX 1936 — C III 1101/34). (Li.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 30 XII 1924 o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników komunalnych do uposażenia funkcjonariuszów państwowych (Dz. Ust. poz. 1073).

Ustawa z 15 III 1932 o zmianie powyższego rozporządzenia z 30 XII 1924 (Dz. Ust. poz. 345).

§§ 1, 3, 25 (1), art. 1 (2). Słowa „pobory i uposażenie” nie określają czegoś odmiennego, w szczególności nie ogranicza się słowo „pobory” do płacy zasadniczej, lecz zarówno „pobory” jak i „uposażenie” obejmują pensję zasadniczą i dodatki do niej, o ile z konkretnego przepisu ustawy nie jest oczywiste, że wyraz uposażenie lub pobory użyto w innym ograniczonym znaczeniu. Wobec tego ogólne uposażenie dotychczasowe pracowników Związku Komunalnego, do których stosuje się punkt a i b § 3, nie podlega obniżeniu i dopóki wskutek awansu lub posunięcia do wyższego szczebla pracownik nie otrzyma na podstawie przepisów tego rozporządzenia uposażenia wyższego lub tej samej wysokości, co otrzymywał dotychczas, dopóty otrzymuje je w poprzedniej wysokości. Nie wynika więc z § 25, że pracownik zawsze zatrzymuje dodatek w tym samym stosunku do pensji zasadniczej. (14/28 IX 1936 — C III 1123/35). (Li..).

Ustawa z 15 VII 1925 o podatku przemysłowym (Dz. Ust. poz. 550).

Art. 18. Wykonanie robót w Polsce przez firmę zagraniczną nie mającą siedziby w Polsce podlega podatkowi przemysłowemu, jeżeli roboty nie wchodzą w zakres przedsiębiorstwa budowlanego lub biura technicznego o prowadzenie robót znajdującego się w Polsce. (4 V 1936 — C III 915/34). (Li.).

ustawa z 28 XII 1925 o wykonaniu reformy rolnej (Dz. Ust. 1926 poz. 1).

Art. 21 ust. 4. Plony niesprzątnięte z gruntu do dnia 1 listopada roku; w którym nastąpiło objęcie, bez względu na to, w jakim stadium rozwoju się znajdują, nie są objęte przepisem art. 21 ust. 4 ustawy. (16 X 1936 — C III 37/35). (Li.).

Art. 87. Artykuł ten, stanowiący, że wszelkie akty nabycia nieruchomości przez Skarb Państwa lub przez Państwowy Bank Rolny, przewidziane w niniejszej ustawie, są zwolnione od opłat stemplowych i samorządowych nie dotyczy przypadku, gdy majątek został przejęty przez Bank Rolny w celu uchronienia się przed stratami z powodu udzielonej pożyczki, w tym bowiem przypadku występuje Bank jako zwykły wierzyciel egzekwujący. (19 V 1936 — C I 2927/35). (Św.).

Ustawa o opłatach stemplowych z 1 VII 1926 (Dz. Ust. 1935 poz 404)

Art. 20, 33. Termin płatności należności stemplowych od pisania sporządzonego w Polsce, określa art. 20 a nie 33. (12 X 1934 — C III 1634/35). (Li.).

Ustawa z 1 VII 1926 o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. Ust. 1928 poz. 462).

Art. 58. Wysłuchanie Rady Szkolnej Okręgowej w razie przeniesienia z urzędu nauczyciela do innej szkoły „dla dobra szkoły” wymagane jest przede wszystkim ze względów prawno-publicznych w celu zabezpieczenia należytej sprawności odnośnej szkoły, natomiast nie ma na oku interesu nauczyciela. Niezastosowanie się przeto do powyższego przepisu nie stanowi naruszenia obowiązku urzędowego w stosunku do nauczyciela w rozumieniu § 839 k. c. (30 III 1936 — C III 772/34).

Ustawa z 2 VIII 1926 o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (poz. 559 i Dz. Ust. 1930 poz. 467).

Art. 1 ust. 2. Sąd zasądzając pokutne, powinien ustalić, czy po stronie krzywdziciela zachodzi zły zamiar czy też oczywiste nier

dbalstwo przy wdzieraniu się w cudzą klientelę. Do istoty wdzierania się wystarczy używanie opakowania mogącego wywołać błąd co do pochodzenia towaru. Identyczność opakowania nie jest wymagana. (17 IX 1935 — C II 806/35). (Db.).

Art. 3. Kto rozgłasza wiadomości mogące odstraszyć klientelę od nabywania wyrobów przedsiębiorstwa, winien celem zwolnienia się od odpowiedzialności udowodnić prawdziwość swych twierdzeń. (17 IV 1936 — C II 2802/35). (Db.).

Art. 3. Agent ubezpieczeniowy, wykonujący wolny zawód, jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 3. Ochrona przedsiębiorcy przewidziana w tym przepisie nie jest uzależniona od podejmowania szkodzących działań w celach konkurencyjnych. Ponieważ art. 3 nie podaje szczególnych znamion pojęcia winy, natomiast w ostatnim zdaniu postanawia, że oparte na nim roszczenia podlegają przepisom art. 1, przeto zgodnie z art. 1 zachodzić musi albo zły zamiar albo oczywiste niedbalstwo. (Wyrok z 10 I 1936 — C III 570/34). (Li.).

Ustawa z 2 VIII 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatnoprawnych wewnętrznych (Dz. Ust. poz. 580).

Art. 10. Skuteczność cesji wierzytelności w stosunku do dłużnika oceniać należy według prawa rządzącego umową, z której dana wierzytelność wynika, w szczególności, gdy chodzi o ocenę skuteczności dokonanego przelewu wierzytelności, przypadającej z tytułu umowy, zawartej z instytucją lub przedsiębiorstwem państwowym mającym siedzibę na obszarze b. Królestwa Kongresowego, powinny być miarodajne przepisy kod. Nap., jako prawa, któremu ta umowa podlega. (29 IV 1936 — C I 2301/35). (Św.).

Prawo prywatne międzynarodowe z 2 VIII 1926 (Dz. Ust. poz. 581).

Art. 1 pkt. 3. Statut personalny osób prawnych, wynikający x powyższego przepisu, nie ogranicza się do unormowania kwestii, czy osoba prawna istnieje, lecz obejmuje wszystkie stosunki dotyczące jej ustroju i zarządu. Roszczenia zatem opierające się na przepisach w rodzaju §§ 186, 202, 204, 241, 313, 314 niem. k. h., art. 671, 674 szwajc. k. z. ocenić należy odnośnie do stosunków objętych tymi przepisami według niemieckiego kodeksu handlowego względnie szwajcarskiego kodeksu zobowiązań. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35). (Li.).

Art. 9 i nast. Przelew (wykonanie umowy o przelew) oraz przedawnienie, o ile — jak w prawie obowiązującym w Polsce i w Szwajcarii — traktuje się je jako instytucję prawa materialnego, podle-

gają ustawie miarodajnej dla zobowiązania samego. Ustawy bowiem, które normują zobowiązania, powinny rozstrzygać, kiedy dłużnik odmówić może świadczenia, komu świadczyć powinien i komu może świadczyć. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35). (Li.).

Art. 9 i nast. Stosowanie prawa zagranicznego nie jest zależne od postawienia odpowiedniego wniosku, lecz od szczególnych okoliczności faktycznych i prawnych. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35). (Li.).

Art. 11. Określenie „fakt, który wywołał zobowiązanie” obejmuje nie tylko wykonanie czynności, lecz i wywołany nim skutek, zaczem pod względem zdolności wskazania właściwego prawa równą doniosłość ma każdy fakt leżący pomiędzy początkiem czynności a jej skutkiem, czyli że także skutek czynności uzasadnia właściwość prawa kraju, w którym się ujawnił, a tak samo każda część czynności wykonania wywołuje właściwość prawa tego kraju, w którym została podjęta. Jeżeli w następstwie tego zobowiązanie z występkę lub innego zdarzenia podlega równocześnie więcej aniżeli jednemu prawu, to według zasady, że stan faktyczny mogący być oceniony według różnych przepisów, rodzi zobowiązanie według ustawy najkorzystniejszej, roszczenie oparte na występkę lub innym zdarzeniu uzasadnione jest już wówczas, gdy ma swe usprawiedliwienie chociażby według jednego z systemów prawnych wchodzących w rachubę, o ile nie stoją temu na przeszkodzie szczególnie zasady lub normy prawa prywatnego międzynarodowego. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35). (Li.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 27 V 1927 o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń (Dz. Ust. 1933 Nr 3 poz. 23).

Art. 31 i 32. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie nie może drogą procesu cywilnego poszukiwać przeciwko gminie uiszczenia składek ubezpieczeniowych, pobranych przez Urząd gminny na rzecz Zakładu. (7 III 1936 — C II 2815/35 i C II 162/36). (Db.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 14 X 1927 o gminach żydowskich (Dz. Ust. 1928 poz. 500).

Art. 43. Podrabin, któremu Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego odmówiło zatwierdzenia z powodu wad, zasłanych przy jego wyborze, nie ma prawa do uposażenia służbowego za czas pełnienia przezeń obowiązków podrabina. (6 V 1936 — C II 193/36). (Db.).

Rozporządzenie Frez. Rzplitej z 19 XI 1927 o likwidacji umów dzierżawnych dotyczących gruntów parcelowanych (Dz. Ust. poz. 209).

Art. 6. Jeżeli Okręgowa Komisja Ziemska w orzeczeniu swym z art. 6 odszkodowanie za przedwczesne rozwiązanie umowy dzierżawnej podała w życie, pozostawiając uznaniu Okręgowego Urzędu Ziemskiego kwestię wypłaty, wysokości ekwiwalentu, to odszkodowanie określone jest nie w życie, lecz w pieniądzach i odmiennej treści orzeczenia uzasadnić nie może wzgląd ani na art. 7 rozporządzenia z 19 XI 1925 ani na fakt, że czynsz dzierżawny wyrażony był w życie, jeżeli motywy orzeczenia nie przemawiają za tym. Jakkolwiek Okręgowa Komisja Ziemska wydając orzeczenie powyższego rodzaju nie wypełniła doszczętnie swego zadania, gdyż przyjmując odszkodowanie w pieniądzach, nie wymieniła w niej konkretnej sumy, to jednak zapewniła dostatecznie sposób obliczania należnej kwoty. Dlatego orzeczenie nie wymaga dalszego uzupełnienia przez Okręgową Komisję Ziemską a tym samym należy uznać je za posiadające charakter orzeczenia z art. 6, chociaż wskutek niezaskarżenia stało się ono prawomocne i ewentualne naruszenia przepisów rozporządzenia z 19 XI 1927 nie mogą już być uchylone. Ponieważ stosunek dzierżawcy do Skarbu Państwa jest cywilnoprawny, podlega ocena orzeczenia przepisom kodeksu cywilnego, a stąd, gdy Okręgowy Urząd Ziemski nie może być traktowany jako osoba trzecia, zastosowanie mieć powinien § 315 k. c. (Wyrok z 1 V 1936 — C III 835/34). (Li)

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 24 XI 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. Ust. Nr 106 poz. 911).

Art. 112. Po śmierci pracownika umysłowego, który wbrew przepisom obowiązującym nie został zgłoszony do ubezpieczenia w ZUPU, a po którym nie pozostała ani wdowa ani dzieci, matka ma przeciwko pracodawcy roszczenie o odprawę jaką otrzymałaby z ZUPU, gdyby syn jej był zgłoszony do ubezpieczenia. (16 XII 1935 — C II 1069/35). (Db.)

Rozporządzenie z 16 III 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 323).

Art. 2, 5. O braku umowy o pracę nie dowodzi okoliczność, że pracownik zajmuje się akwizycją i inkasem. Istotne znaczenie ma raczej brak zależności służbowej, w szczególności że pracownik nie ma obowiązku chodzenia w pewnym określonym czasie po firmach, a wykonywanie tej czynności zależne jest od woli pracownika. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35). (Li.)

Art. 5, 25 i 28. Kilkakrotne zawarcie umowy o pracę na czas określony (np. na czas urlopu lub choroby innych pracowników) nie uzasadnia obowiązku pracodawcy do zawierania takich umów i w przyszłości. (30 III 1936 — C II 2794/35). (Db.).

Art. 29. Pracownik nie może z powołaniem się na swą rzekonią chorobę odmówić przyjęcia pisma, zawierającego wypowiedzenie, w czasie, gdy wykonywa swe zajęcie służbowe. (16 I 1936 — C II 2277/35). (Db.).

Art. 32 lit. a. Spółka akcyjna może rozwiązać bez zachowania terminu wypowiedzenia stosunek służbowy ze swym pracownikiem, który dopuszcza się do zwłoki przy oddawaniu do kasy spółki pieniędzy zainkasowanych na rzecz spółki. (23 I 1936 — C II 2083/35). (Db.).

Art. 32 lit. h. Cofnięcie przez Urząd Skarbowy kierownikowi gorzelnii upoważnienia do sprawowania kierownictwa (art. 65 rozp. z 10 września 1932 Dz. Ust. R. P. Nr 88 poz. 746) stanowi ważną przyczynę do natychmiastowego rozwiązania umowy o pracę, zawartej z tymże kierownikiem. (29 IV 1936 — C II 2341/35). (Db.).

Art. 33. Zwolnienie notariusza postanowieniem Ministra Sprawiedliwości z zajmowanego stanowiska winno być uważane za dające mu podstawę w myśl art. 33 rozporządzenia z 16 marca 1928 do bezzwłocznego rozwiązania umów o pracę z pracownikami swojej kancelarii. (8 VII 1936 — C I 429/36). (Św.).

Art. 41. Wytoczenie przez pracownika sprawy o część należnego mu wynagrodzenia za zwolnienie z pracy bez wypowiedzenia nie przerywa przewidzianego w art. 41 rozporządzenia z 16 marca 1928 przedawnienia co do reszty tego wynagrodzenia. (28 V 1936 — C I 535/36). (Św.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 2 IV 1928 o stosunku służbowym, Uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnym pracowników Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. Ust. Nr 51 poz. 489).

§ 73. Orzeczenie komisji lekarskiej powołanej przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych celem stwierdzenia stopnia niezdolności pracownika Zakładu do pracy, nie podlega kontroli w postępowaniu sądowym. (9 I 1936 — C II 2028/35). (Db.).

Regulamin przewozu przesyłek towarowych z 9 X 1928 (Dz. Ust. Nr 89 poz. 783).

§§ 27 i 28 p. 1 lit. a i p. 2. Kolej nie odpowiada za spłonienie ładunku siana, nadanego w wagonie otwartym przykrytego jedynie płachtą z worków impregnowanych. (29 X 1935 — C II 1228/35). (Db.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 29 IV 1930 o organizacji i funkcjonowaniu instytucyj ubezpieczeń społecznych (Dz. Ust. poz. 635).

Art. 27, 67. Możnaść i obowiązek wdrażania postępowania dyscyplinarnego przeciwko urzędnikom Kas Chorych zależne są od odpowiednich postanowień przepisów służbowych. Gdzie przepisów takich nie wprowadzono, zwolnienie urzędnika dopuszczalne było bez postępowania dyscyplinarnego. (Wyrok z 6 XI 1936 — C III 744/36). (Li.)

Kodeks postępowania cywilnego z 29 XI 1930 i z 27 X 1932 (Dz. Ust. 1930 poz. 651 i 1932 poz. 802).

Art. 2. Spór ławnika magistratu z gminą miejską o zaopatrzenie emerytalne nie jest wyłączony z pod właściwości sądów powszechnych, uprawnienia bowiem ławnika do zaopatrzenia emerytalnego oparte są na statucie emerytalnym, obejmującym wszystkich pracowników gminy, a stanowiącym zbiór postanowień umownych, regulujących stosunek stron. (15/28 V 1936 — C I 509/36). (Św.)

Art. 2. Sąd merytoryczny, rozpoznając spór, czy dopuszczalna jest egzekucja prowadzona przez Skarb Państwa celem zrealizowania swego pierwszeństwa z art. 92 ustawy o podatku przemysłowym z 15 VII 1925, nie jest właściwy do rozstrzygania zagadnienia, czy wymiar podatku przemysłowego jest usprawiedliwiony. (Wyrok z 4 V 1936 — C III 915/34). (Li.)

Art. 16. W sprawach o zwalczanie czynności dłużnika wartość przedmiotu sporu stanowi wysokość dochodzonej wierzytelności bez doliczenia do niej odsetek i kosztów przyznanych wierzycielowi sądowo od dłużnika. (7 V 1936 — C II 174/36). (Db.)

Art. 18. W myśl art. 17 i 18 kpc. przy oznaczeniu wartości przedmiotu sporu, jeżeli roszczenie powoda dotyczy świadczeń alimentarnych za czas ubiegły i na przyszłość z tytułu obowiązków rodzinnych, nie wyłączając stosunków nieślubnych, do sumy świadczeń za rok jeden należy doliczać wartość rzeczonych świadczeń za czas przed wniesieniem pozwu. (Skład 7 sędziów 16 III 1936 — C I 1659/35). (Św.)

Art. 22 § 2. Środki odwoławcze, zmierzające do podwyższenia wartości nie są dopuszczalne, jeżeli strona domagająca się podwyższenia ulec musi w sporze, gdyż pociągnęłoby to za sobą obciążenie strony odwołującej się wyższymi kosztami. Dla osiągnięcia zaś zmiany orzeczenia na niekorzyść strony żalącej się środki odwoławcze nie służą. (Wyrok z 31 VIII 1936 — C III 734/36). (Li.)

Art. 30. Dla procesu przeciwko Polskiemu Monopolowi Tytoniowemu właściwe są nie tylko sądy w Warszawie jako położone w siedzibie głównego urzędu Prokuraturii Generalnej, lecz również sądy w siedzibach oddziałów Prokuraturii Generalnej, o ile roszczenia umiejscowione są w tych siedzibach. (Wyrok z 3 IV 1936 — C III 970/35). (Li.)

Art. 35. Do uzasadnienia miejscowej właściwości sądu dla powództw o ustalenie istnienia umowy, o wykonanie, rozwiązanie lub nierozwiązanie umowy, jako też o odszkodowanie z powodu jej niewykonania lub nienależytego wykonania nie wystarcza miejsce wykonania umowy, wskazane w ustawie, chociażby dała się ona z natury interesu i celu umowy z łatwością oznaczyć, lecz miejsce to musi być koniecznie stwierdzone dokumentem, dołączonym do pozwu. (22 V 1936 — C II 354/36). (Db.)

Art. 55 § 1. Unormowany w prawie o ustroju sądów powszechnych stosunek sędziów do kierowników sądów, prezesów i władz nadzorujących nie może być podstawą wyłączenia sędziego w sprawach cywilnych, w których kierownicy sądów lub władze nadzorujące mogą być zainteresowani. (Wyrok z 12 X 1936 — C III 287/34). (Li.)

Art. 69, 70. Pomiędzy żoną pozwaną o zapłatę, a jej mężem, pozwanym o tolerowanie egzekucji z majątku wniesionego żonv nie zachodzi jednolite współuczestnictwo w sporze. (Wyrok z 30 X 1936 — C III 1953/36). (Li.)

Art. 87. Zwolnienie przewidziane w tym przepisie, nie jest zależne tyle od nominacji na sędziego, jak od posiadania kwalifikacyj sędziowskich na zajmowanym stanowisku, te ostatnie zaś posiada również asesor sądowy. (Wyrok z 2 XI 1936 — C III 767/36). (Li.)

Art. 87. Przywilej przewidziany w tym przepisie nie odnosi się do wymienionych w nim osób, które nie są już czynne na odpowiednich stanowiskach, albowiem opiera się on nie wyłącznie na kwalifikacjach tych osób, a przede wszystkim na gwarancjach, które Uzasadnia zajmowane przez nie stanowisko. (Postanowienie z 14 IX 1936 — C III Z 1481/35). (Li.)

Art. 103, 567. W sprawach wytoczonych na podstawie art. 561 k. p. c. nie należą się powodowi koszty procesu w myśl art. 203 kpc, jeżeli pozwany wierzyciel egzekwujący nie był przed wniesieniem pozwu przez powoda o jego roszczeniu zawiadomiony w sposób, dający temu wierzycielowi możliwość sprawdzenia zasadności tego roszczenia, a pozwany zaraz przy pierwszej czynności procesowej uznał żądanie pozwu, chyba że wierzyciel jeszcze przed wniesieniem pozwu wiedział z innych źródeł o roszczeniu powoda, a pomimo te-

go nie postarał się bezzwłocznie o umorzenie postępowania egzekucyjnego. (Uchwała Całej Izby z 25 V 1936 — C Prez. 21/35). (Li.)

Art. 112. 1. Wniosek nieletniego o udzielenie mu prawa ubogich należy ocenić według stosunków majątkowych jego ojca, obowiązane do uiszczenia za nieletniego opłat sądowych w sporze. (4 I 1936 — C II 1891/35). (Db.)

2. Fakt, że ubiegający się o przyznanie prawa ubogich popadł w przemijającą niemożność osiągnięcia przysługujących mu należności, nie świadczy jeszcze o zupełnym ubóstwie wnioskodawcy w tym znaczeniu tego ubóstwa, jakie nadal mu przepis art. 112 k. p. c. (Wyrok z 6 XI 1936 — C III 1706/35). (Li.)

Art. 122. Rozstrzygnięcie kwestii, czy w przedmiocie przyznania lub cofnięcia prawa ubogich należy lub nie należy przeprowadzić rozprawę, zależy całkowicie od uznania sadu. (25 VI 1936 — C I 848/36). (Św.)

Art. 232 § 2. Jak wynika z zestawienia art. 232 § 2 z art. 216 § 1 kpc, w drodze zarzutu może być przez pozwanego zgłoszone roszczenie, o ile tylko nadaje się do potrącenia z roszczeniem powoda, przy czym nie jest wymagane, aby znajdowało się w związku z tym ostatnim roszczeniem, gdyż brak rzeczowego związku ma tylko to znaczenie, iż sąd może w takim razie zarządzić co do tego roszczenia oddzielną rozprawę. (8 VII 1936 — C I 2819/35). (Św.)

Art. 141. Uzupelnienie braków formalnych środka odwoławczego, wniesione przez stronę, choćby po upływie terminu do założenia środka odwoławczego, należy poczytać za dokonane we właściwym czasie, jeżeli sąd nie wydal jeszcze wezwania o uzupelnienie braków. (12 V 1936 — C II 220/36). (Db.)

Art. 141, 182. Termin z art. 141 nie podlega przedłużeniu, albowiem nie jest terminem sądowym. (Postanowienie z 14 IX 1936 — C III 1895/36). (Li.)

Art. 144 § 3. Jeżeli orzeczenie sądowe doręczone mylnie urzędowi państwowemu zamiast Prokuraturii Generalnej termin do wniesienia środka odwoławczego nie można liczyć już od dnia doręczenia urzędowi. (11 II 1936 — C II 2686/36). (Db.)

Art. 157, 424 § 2. Z wyrażonej w art. 157 § 4 zasady, że strona, żądająca ustanowienia kuratora ma obowiązek poniesienia na razie dotyczących kosztów, wynika, że kurator będący adwokatem uzyskał przez fakt nominowania prawo żądania kosztów, jakie mu przysługują w związku z wykonaniem zawodu adwokackiego (art. 99 §2 k. p. c.), przy czym o wysokości wynagrodzenia rozstrzygają przepisy rozporządzenia ministra sprawiedliwości z 1 IV 1933. Zwolnienie z czynności kuratora nie skutkuje utraty prawa do powyższego wynagrodzenia.

Postanowienie wydane w II instancji w powyższym przedmiocie, jako kończące postępowanie unormowane w art. 157 § 4, podlega zaskarżeniu do Sądu Najwyższego. (Wyrok z 18 V 1936 — C III 1628/35). (Li.).

Art. 179, 221 § 1. Niedoręczenie pozwu nie może uzasadnić Przyczyny kasacyjnej, jeżeli strona pozwana podjęła w procesie swą obronę i braku doręczenia nie wytknęła zgodnie z art. 179. (Wyrok z 30 X 1936 — C III 1453/36). (Li.).

Art. 185. Jeżeli strona nie mogła wnieść skargi kasacyjnej wskutek nieprzyznania jej na czas prawa ubogich, przyczyna uchybienia trwa dopóty, dopóki adwokat przydzielony z racji ubóstwa nie miał możliwości zbadania w sądzie akt sprawy. Niezależnie od tego nie można poczytać adwokatowi za niedbalstwo, jeżeli wskutek, obciążenia inną bieżącą pracą na cele sporządzenia i uzasadnienia skargi kasacyjnej zużyje czasu nawet ponad 7 dni. (Wyrok z 21 VIII 1587/35). (Li.).

Art. 185. Przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej nie można dozwolnić, gdy zaniedbanie terminu wywołane zostało niezajomością lub błędną wykładnią ustawy przez pełnomocnika procesowego albo jego przeoczenie. (30 I 1936 — C II 3056/35 i 13 V 1936 — C II 238/36). (Db.).

Art. 211, 403. Jeżeli wierzyciel, współuprawniony do niepodzielnej ręki, żądanie świadczenia do rąk własnych zastąpi żądaniem złożenia świadczenia do depozytu na rzecz wszystkich upoważnionych, to ogranicza swe roszczenie, a nie występuje z pretensją inną, wobec czego nie zachodzi zmiana powództwa. (Wyrok z 21 VIII 1936 — C III 1590/35). (Li.).

Art. 231 § 1. Dowody podane dopiero na dziesiątej z rzędu rozprawie po trzyletnim trwaniu procesu, mogą być pominięte jako podane jedynie dla zwłoki. (13 V 1936 — C II 236/36). (Db.).

Art. 246. Pogląd, że twierdzenie niezaprzeczone Sąd Najwyższy uznać może za ustalone, mający swe usprawiedliwienie pod rządem niem. upc w § 138, nie do się utrzymać w postępowaniu toczącym się według przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Z uwagi bowiem na to, że w myśl art. 246 twierdzenia niezaprzeczone dopiero w razie uznania ich za przyznane nie wymagają żadnego dowodu, przyjęcie za prawdziwych twierdzeń niezapreczonych przedstawia ustalenie stanu faktycznego i dlatego przez Sąd Najwyższy nie może być wzięte pod uwagę. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35). (Li.).

Art. 285. Uwzględnienie przez sąd zeznań świadka, który przy powtórnym przesłuchaniu uchylił się od składania zeznań, nie narusza istotnych przepisów postępowania. (5 V 1936 — C II 188/36). (Db.)

Art. 310 § 3. Ustawa nie nakazuje biegłemu zawiadamiania stron o dniu i godzinie, w których biegły przystąpi do badania przedmiotu ekspertyzy i opracowywania swej opinii, jeżeli sąd na podstawie art. 310 § 3 wyznaczył mu termin do zbadania przedmiotu i przedstawienia opinii. (Wyrok z 6 IV 1936 — C III 1136/35). (Li.)

Art. 343. W razie niezwrócenia przedmiotu dzierżawy po jej ukończeniu służy wydzierżawiającemu odszkodowanie według wysokości czynszu dzierżawnego i czasu przetrzymania przy uwzględnieniu stosunku użytków określonego w § 597 kc, zaczem zastosowanie art. 343 kpc, przy pominięciu powyższych okoliczności jest niedopuszczalne. (Wyrok z 11 IX 1936 — C III 546/36). (Li.)

Art. 350. 1. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku na piśmie nie może być złożony przed ogłoszeniem sentencji wyroku. (24 X 1935 — C II 1244/35). (Db.)

2. Żądanie uzasadnienia wyroku jest nagłą czynnością procesową, do której podjęcia sąd może dopuścić osobę, nie mogącą na razie przedstawić pełnomocnictwa; wniesienie w następstwie apelacji przez stronę przed terminem, wyznaczonym zgodnie z art. 97 § 2 kpc. do złożenia pełnomocnictwa, zatwierdza czynność dokonaną bez pełnomocnictwa, jaką było żądanie uzasadnienia wyroku. (9 XII 1935 — C II 1829/35). (Db.)

3. Wykładnię tego przepisu przez Sąd Najwyższy w tym sensie, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia może skutecznie być zgłoszony dopiero po ogłoszeniu orzeczenia, należy stosować także do orzeczeń sądowych przed ustaleniem się powyższej wykładni. (Wyrok z 6 IV 1936 — C III 84/35). (Li.)

Art. 393 i 411. Ocena dowodowa sądu pierwszej instancji podlega w całej rozciągłości kontroli sądu odwoławczego. (11 V 1936 — C II 377/36). (Db.)

Art. 350, 354, 393 § 2. Do postanowień sądu I instancji, wydanych na podstawie rozprawy, należy stosować art. 350 i 354 kpc. do zażaleń zaś na te postanowienia — art. 393 § 2 kpc. Jednakże wniesienie zażalenia w terminie właściwym do zgłoszenia wniosku o uzasadnienie postanowienia mieści w sobie w sposób dorozumiany żądanie sporządzenia uzasadnienia. (Uchwała Izby w składzie 7 sędziów z 2 V 1936 — C III 519/35). (Li.)

Art. 351. 1. Zakwalifikowanie działania jako czynności niedozwolonej bez podania dla czego spełnienie przesłanki takiej czynności nie przedstawia dostatecznego uzasadnienia wyroku, gdyż Przepisy o czynnościach niedozwolonych nie ograniczają się do jednego tylko stanu faktycznego rodzącego roszczenie odszkodawcze, poza tym żaden z tych stanów faktycznych nie jest zupełnie prosty, a zależny od istnienia różnych przesłanek, których spełnienie budzi zazwyczaj dużo wątpliwości i wymaga szczególnych rozważań. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1157/35). (Li.)

2. Przepis ten w części dotyczącej wyjaśnienia podstawy prawnej nie należy rozumieć dosłownie. Szczegółowe przedstawienie tych okoliczności będzie zbędne tam wszędzie, gdzie chodzi o zastosowanie przepisów prawnych znanych tak ogólnie, a zwłaszcza stronom procesu, pod względem ich istnienia oraz przesłanek, że już samo ustalenie pewnego stanu faktycznego wskazuje na konieczność ich zastosowania i nie może być wątpliwym, że tylko na podstawie odnośnych przepisów następuje zasądzenie lub też oddalenie pozwu. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35). (Li.)

3. Uzasadnienie wyroku, ograniczające się do stwierdzenia, że w świetle przeprowadzonych dowodów w toku instancji apelacyjnej sąd nie podziela stanowiska sądu I instancji, jakoby prawo zastawu dla powódki nie powstało" nie zawiera ani ustalenia podstawy faktycznej ani wyjaśnienia podstawy prawnej. (Wyrok z 11 IX 1936 — C III 560/35). (Li.)

Art. 373. Przepis ten odnosi się również do strony, która nie zgłosiła wniosku o sprostowanie. (Wyrok z 30 X 1936 — C III 1453/36). (Li.)

Art. 404. Artykuł ten ma na względzie zapobieżenie przewlekaniu sprawy, nie może jednak stanowić przeszkody do wyświetlenia okoliczności, koniecznych dla prawidłowego rozstrzygnięcia sporu, do czego winien dążyć sąd w rozumieniu art. 244 kpc. (10 VI 1936 — C I 2681/35). (Św.)

Art. 408, 411. 1. Skarga apelacyjna pociąga za sobą całkowite rozważenie spornego roszczenia w ramach wniosków apelacyjnych. Nie może więc sąd apelacyjny poprzestać na badaniu sprawy w granicach zarzutów apelacyjnych, czy sąd I instancji trafnie zastosował ustawę, lecz powinien poczynić własne ustalenia i samodzielnie ocenić je z punktu widzenia prawa materialnego, a w działalności tej ograniczony jest jedynie wnioskami apelacyjnymi stron. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35). (Li.)

2. Chociaż powód nie wniósł apelacji, sąd II instancji zobowiązany jest do rozważenia okoliczności, których sąd I instancji nie

brał pod uwagę, albowiem na podstawie już innych okoliczności powództwo uwzględnił. W szczególności sąd II instancji, uznając okoliczności rozważone przez sąd I instancji za niewystarczające do uzasadnienia powództwa, może zatwierdzić zaskarżony wyrok na podstawie dalszych okoliczności przytoczonych przez powoda w I instancji, a pozostawionych przez sąd I instancji bez rozpoznania nie naruszając tym samym zakazu reformationis in peius. (Wyrok z 13 III 1936 — C III 1030/35). (Li.)

Art. 408 § 2. Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy sąd nie orzekł o żądaniach stron. (9 I 1936 — C II 1833/35). (Db.)

Art. 412, 418, 437 i 441. W wypadkach, gdy postępowanie I i II instancji dotknięte jest nieważnością, Sąd Najwyższy przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o apelacji władny jest do odesłania sprawy do sądu grodzkiego. (Wyrok z 10 IX 1936 — C III 1271/34). (Li.)

Art. 424 § 2. 1. Na postanowienie sądu apelacyjnego wydane w sprawie wstrzymania wykonalności wyroku, nie jest dopuszczalny do Sądu Najwyższego, żaden środek odwoławczy. (27 II 1936 — C II 2478/35 i 24 VIII 1936 — C II 750/36). (Db.)

2. Postanowienie sądu o uchyleniu ustanowionej na mocy art. 157 kpc. kurateli do zastępowania nieznanej z miejsca pobytu strony, nie może być uznane za kończące postępowanie i wobec tego nie podlega zaskarżeniu w drodze kasacji. (4 VI 1936 — CI 642/36). (Św.)

3. Postanowienia sądu II instancji, zatwierdzające oddalenie wniosku o zmianę osoby adwokata, nie można zaliczyć do rozstrzygnięć kończących postępowanie, wobec czego przeciw takiemu postanowieniu nie służy skarga kasacyjna. (Postanowienie z 31 I 1936 — C III 721/35). (Li.)

Art. 425 § 3. W byłym zaborze austriackim w sprawach o ochronę zakłóconego posiadania stronie nie służy skarga kasacyjna na odmowę prawa ubogich. (13 III 1936 — C II 2619/35 i 7 V 1936 — C II 299/36). (Db.)

Art. 427. 1. Skarga kasacyjna, w której nie podano podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, ulega odrzuceniu, a nie odesłaniu do uzupełnienia. (13 V 1936 — C II 248/36). (Db.)

2. Środek odwoławczy, wniesiony na odmowę przez sąd drugiej instancji prawa ubogich, nazwany mylnie zażaleniem, nie może być poczytany za skargę kasacyjną, jeżeli w nim nie przytoczono podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. (2 V 1936 — C II 247,36). (Db.)

Art. 428. Nie może uchodzić za wpłacenie kaucji kasacyjnej złożenie do depozytu w kasie sądu grodzkiego książeczki oszczędnościowej Komunalnej Kasy Oszczędności. (Postanowienie z 25 V 1936 — C III 76/35). (Li.).

Art. 439. Ustalenie stanu majątkowego, rodzinnego i dochodów strony, ubiegającej się o prawo ubogich, tudzież ocena, czy strona może ponieść opłaty sądowe, jest ustaleniem stanu faktycznego, wiążącym instancję kasacyjną. (5 XII 1936 — C II 1991/36), (Db.).

Art. 451, 452 § 1. Jeżeli w toku rozprawy ujawni się brak ustawowych warunków skargi o wznowienie, sąd skargę tę może odrzucić. (Wyrok z 11 IX 1936 — C. III 1459/36). (Li.).

Art. 464 i 465. W postępowaniu nakazowym strona pozwana nie może przeciwko nakazowi zapłaty na podstawie wekslu, przeciwstawić do potrącenia pretensji wzajemnej, której nie zgłosiła wierzycielowi do potrącenia przed uzyskaniem przezeń nakazu zapłaty. (4 II 1936 — C II 2183/35). (Db.).

Art. 480. Zapis na sąd polubowny jest nieważny co do wszystkich osób, wymienionych w nim jako strony, jeżeli go, choćby tylko jedna z tych osób, nie podpisała. Treści zapisu ha sąd polubowny nie można uzupełniać dowodem ze świadków. (19 III 1936 — C II 2668/35). (Db.).

Art. 494 § 2. Sąd polubowny może wyznaczyć do przesłuchania świadka jednego z pośród swych sędziów, przy czym sędzia wyznaczony może przeprowadzić przesłuchanie także w nieobecności stron i bez spisania formalnego protokołu. (27 I 1936 — C II 2123/35). (Db.).

Art. 503 § 1 p. 1. Orzeczenie sądu polubownego, dotyczące kwestyj spornych powstałych na tle umowy kupna-sprzedaży nieruchomości, nie jest z tej przyczyny nieważne, że zapis na sąd polubowny nie był sporządzony w formie aktu notarialnego. (23 IV 1936 — C II 110/36). (Db.).

Art. 513. W sądowym postępowaniu egzekucyjnym stronom także w sprawie prawa ubogich nie służy na orzeczenie sądu drugiej instancji żaden środek odwoławczy do Sądu Najwyższego. (7 V 1936 — C II 208/36). (Db.).

Art. 567. Suma złożona do depozytu przez dłużnika zajętej wierzytelności służy wyłącznie zaspokojeniu wierzyciela egzekwującego i po upływie terminu z art. 794 § 1 nie może być zajęta przez innych wierzycieli dłużnika egzekucyjnego. (Wyrok z 4 IX 1936 — C III 544/35).

Art. 692, 693. Przepadek kaucji stanowi rodzaj ustawowej kary za niespełnienie warunków licytacyjnych, nie istnieją zatem podstawy do żądania zwrotu kaucji według przepisów o niesłusznym wzbogaceniu. (Wyrok z 14 IX 1936 — C III 1893/36). (Li.).

Ustawa z 17 III 1932 o uregulowaniu stosunków służbowych pracowników instytucji ubezpieczeń społecznych (Dz. Ust. poz. 338).

Art. 4. Ponieważ przepisy ustawy z 19 V 1920 (Dz. Ust. poz. 272) oraz rozporządzenie z 28 VII 1920 (Dz. Urz. Min. b. dz. pruskiej poz. 379) nie rozwiązały kwestii, wśród jakich warunków i w jaki sposób ma nastąpić rozwiązanie stosunku służbowego pomiędzy urzędnikiem Kasy Chorych a Kasą, lecz pozostawiły zagadnienie to regulaminowi, to w wypadkach, w których regulaminu nie było, wchodzi w zastosowanie postanowienie art. 4 ust. 3 ustawy z 17 III 1932.' (Wyrok z 6 XI 1936 — C III 744/36). (Li.).

Przepisy wprowadzające prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym z 27 X 1932 (Dz. Ust. poz. 804).

Art. LII. Przepisy wprowadzające część II kpc. nie określają, w jakim trybie dłużnik powinien podnieść zastrzeżone mu zarzuty przeciw egzekucji z jego osobistego majątku na podstawie pozostawionych w mocy §§ 780 i 781 u. p. c, gdyż § 785 u. p. c. został uchylony. Ale skoro chodzi o zwolnienie od egzekucji tylko pewnych przedmiotów, nie należących do spadku, to w braku innych postanowień ustawy należy zastosować odpowiednio art. 567 § 1 i ogólnie przepisy k. p. c. (Wyrok z 6 IV 1934 — C III 1301/35). (Li.).

Przepisy o kosztach sądowych z 27 X 1932 (Dz. Ust. poz. 805).

Art. 33, 41. Zawiadomienie skierowane do sądu, że strony zawarły ugodę, że strona pozwana cofa skargę kasacyjną, a strona powodowa powództwo, nie daje podstawy do zarządzenia na wniosek stron zwrotu kaucji kasacyjnej lub połowy wpisu. (Wyrok z 30 III 1936 — C III 192/36). (Li.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 27 X 1932 o dochodzeniu roszczeń pieniężnych i egzekucji należności pieniężnych, opartych na tytułach prywatno-prawnych, przypadających od związków komunalnych (Dz. Ust. poz. 809).

Art. 9 p. „b”. Nie podlega ograniczeniom, wynikającym z wymienionego rozporządzenia, tylko egzekucja należności, zabezpieczonych hipoteką umowną, a nie sądową. (13 III 1936 — C I 1872/35). (Św.).

Ustawa z 29 HI 1933 o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych (Dz. Ust. poz. 213).

Art. 2, 3. 1. Z ulg przewidzianych w tych przepisach korzystają tylko długi zabezpieczone hipoteką umowną i długi gruntowe. Dla tego nie dotyczą ulgi te części wierzytelności osobistych przeliczanych ponad zabezpieczenie rzeczowe w części przekraczającej te zabezpieczenie. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 361/35). (Li.).

2. W razie zamiany kaucji na czysty wpis przed dniem wejścia w życie ustawy z 29 marca 1933 o moratorium hipotecznym, ujawniona w wykazie hipotecznym wierzytelność korzysta z ulg, przewidzianych w art. 2 i 3 pomienionej ustawy, bez względu, czy powyższa zamiana kaucji na czysty wpis dokonana została przez wyrok sądowy, czy też przez umowę stron. (29 V — 25 VI 1936 — C I 2551/35). (Św.).

Art. 12. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, której celem jest „zawiadywanie funduszami emerytalnymi” pewnego banku, nie jest żadną instytucją ubezpieczeniową. Chociażby spółce takiej przyznać należało charakter społeczny, nie można by jej już dla tego samego zaliczyć do jednostek wymienionych w art. 12, gdyż charakter społeczny nie jest przesłanką stosowania art. 12. Jako odrębna osoba prawna nie może też spółka taka być uważana za własność banku i z tego punktu widzenia być podciągnięta pod instytucje wymienione w art. 12. (Wyrok z 21 VIII 1936 — C III 721/35). (Li.).

Kodeks zobowiązań z 27 X 1933 (Dz. Ust. poz. 598).

Art. 212. Jeżeli lokator zalega z zapłatą czynszu za więcej aniżeli jeden okres płatności, może wynajemca kwoty wpłacone przez lokatora zaliczyć w myśl art. 212 § 2 przede wszystkim na zaległości najstarsze. (Wyrok z 4 V 1936 — C III 781/36). (Li.).

Art. 288. Dla spełnienia przesłanek z art. 288 wystarczy, jeżeli w chwili podjęcia czynności szkoda istniała tylko potencjonalnie, czego dowodzić będzie fakt, że w późniejszym czasie szkoda rzeczywiście się okazała. Natomiast niewywołanie szkody w samym czasie Podjęcia czynności może być w ramach przepisów art. 288 i nast. k. z. doniosłe jedynie dla stwierdzenia świadomości trzeciej osoby o tej szkodliwości o tyle, że nieujawnienie się szkody w owej chwili uzasadnić może wniosek o braku takiej świadomości. (Wyrok z 31 VIII 1936 — c m 734/36). (Li.).

Rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 1 VII 1934 o rejestrze handlowym (Dz. Ust. poz. 511).

§§ 10, 23. W sprawach rejestrowych nie służy skarga kasacyjna na postanowienie niekończące postępowanie. (Postanowienie z 26 X 1936 — C III 1220/35). (Li.).

§§ 30, 31 i 52. Do wykreślenia wpisu do rejestru handlowego z urzędu nie wystarczy samo niezachowanie przy zgłoszeniu wpisu przepisu § 52 ust. 2, lecz zachodzić muszą warunki §§ 30 i 31. Do warunków wykreślenia z urzędu nie należy stworzenie niebezpieczeństwa wprowadzenia odbiorców w błąd co do pochodzenia towaru. (Wyrok z 23 X 1936 — C III 1445/36). (Li.).

Art. 52. Do wpisanie do rejestru handlowego oddziału przedsiębiorstw, które za granicą nie podlega obowiązkowi zarejestrowania, wystarczy wykazanie istnienia tegoż przedsiębiorstwa i jego firmy poświadczeniem innej właściwej władzy aniżeli właściwego zagranicznego urzędu rejestrowego. (Wyrok z 23 X 1936 — C III 1445/36). (Li.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 12 VI 1934 o wierzytelnościach w walutach zagranicznych (Dz. Ust. poz. 509).

Art. 8. Przez „układy”, o których mówi art. 8 ust. 2 rozporządzenia z 12 czerwca 1934, nie można rozumieć wszelkich umów, zawierających warunki spłaty długu, zaciągniętego w walucie zagranicznej, lecz jedynie takie umowy, które mają za przedmiot określenie („uregulowanie”) sposobu spłaty już przedtem powstałych wierzytelności w walutach zagranicznych. (1/16 VII 1936 — C I 627/36). (Św.).

Przepisy o kosztach sądowych.

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 24 X 1934 (Dz. Ust. poz. 837).

Art. 13. Artykuł 428 kpc. w związku z art. 429 kpc. i art. 49 przepisów o kosztach sądowych wyłączają zastosowanie postanowień art. 13 przepisów o kosztach sądowych do kaucji kasacyjnej. (Skład 7 sędziów 28 III 1936 — C II 2043/35). (Św.).

II. USTAWODAWSTWO DZIELNICOWE

I. B ZABÓR ROSYJSKI

Kodeks cywilny Królestwa Polskiego.

Art. 205. Żona nie jest pozbawiona możności wniesienia hipoteki prawnej na majątku męża w razie unieważnienia małżeństwa. (30 IV 1936 — C I 2610/35).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 1202. W myśl ustalonej judykatury solidarna odpowiedzialność współdłużników z czynności handlowej domniemywa się, z dopuszczeniem dowodu przeciwnego, iż strony zamierzały wykluczyć solidarność. (2 IV 1936 — C I 2023/35).

Art. 1382. Między winą, zachodzącą w związku z wykonaniem umowy (art. 1142 i nast. k. c.) oraz winą z występku lub jakby — występku (1382 i nast. k. c.) zachodzi istotna różnica; wina umowna zawsze się domniemywa i wierzyciel poza stwierdzeniem faktu niewykonania umowy, z którego wina wypływa., nie ma obowiązku przeprowadzenia innego jeszcze dowodu, gdyż samo niewykonanie umowy względnie wykonanie jej w sposób niedostateczny już stwierdza winę dłużnika, natomiast w materii występków i jakby-występów wina się nie domniemywa, lecz należy ją ustalić odpowiednim dowodem. (8 IV 1936 — C I 2145/35).

Art. 1384. W przypadku, gdy przedmiot, zabrany przez Policję Państwową u właściciela i oddany przez nią na przechowanie sołtysowi, u tego ostatniego został skradziony z powodu niedostatecznego dozoru, Skarb Państwa odpowiada wobec właściciela za zrządzoną powyższą kradzieżą szkodę. (24 VI 1936 — C I 2796/35).

Ustawa hipoteczna 1818 r.

Art. 41. Opłaty za korzystanie z kanalizacji miejskiej oraz opłaty za wodę w Gminie st. m. Warszawy, gdy nieruchomość przyłączona jest do miejskiej sieci wodociągowej, mają charakter ciężających na nieruchomości należności publiczno-prawnych, podpadających pod przepisy art. 41 ustawy hipotecznej, i wskutek tego należności Gminy st. m. Warszawy z powyższego tytułu winny korzystać z przywileju przy zaspokojeniu z ceny, osiągniętej za nieruchomość przy licytacji. (29 IV 1936 — C I 2176/35).

Art. 111. Należność, objęta kaucją kasacyjną, która następnie została zamieniona na czysty wpis wyrokiem sądowym, stanowi wierzytelność, zabezpieczona hipoteką umowną, a nie sądową. (29 V — 25 VI 1936 — C 2551/35).

Art. 123. W sporach granicznych hipoteka, w myśl art. 29 ust. bip. i art. 92 instrukcji hip., nie osłania rękojmą wiary publicznej przestrzeni i granic i dlatego granica nieruchomości hipotekowanej może być zmieniona przez przedawnienie nabywcze. (22/29 IV 1936 — C I 2251/35).

Instrukcja hipoteczna z 30 VI 1819 wydana przez Komisję Rządową Sprawiedliwości — Zb. przep. admin., Wydz. Spraw. VII, 337.

Art. 62 i 67. Wyrażony w powołanych artykułach (dotyczących pierwiastkowej regulacji hipoteki, lecz z mocy art. 122 instrukcji mających zastosowanie i przy przyjmowaniu aktów po pierwiastkowym zaprowadzeniu hipoteki) obowiązek przyjmującego akt oświecenia stron o stanie hipotecznym oraz ostrzeżenia ich, iż akt z powodu tych czy innych braków nie będzie mógł uzyskać zatwierdzenia, nie idzie tak daleko, aby w razie, gdy strona przychodzi do hipoteki z postanowieniem sądu, zabezpieczającym powództwo przez wpisanie ostrzeżenia, pisarz hipoteczny był obowiązany dawać jej wyjaśnienia co do skutków tego ostrzeżenia w związku z następną zmianą stanu hipotecznego. (25 IX 1936 — C I 2663/35).

Kodeks handlowy z 1807 r.

Art. 547. Artykuł ten, stanowiąc, iż zachodzi domniemanie prawne, iż dobra, nabyte przez żonę upadłego, należą do męża i winny być włączone do masy czynnej męża, daje jednak możliwość złożenia „dowodu przeciwnego”, przy czym z przepisu tego nie wynika, aby dowodem takim miał być jedynie akt urzędowy, o którym mówi art. 546 k. k., i nie jest w tym przypadku wyłączony nawet dowód ze świadków. (27 V — 12 VI 1936 — C I 791/35).

Prawo cywilne Ziem Wschodnich (T. X cz. I Zw. Pr.).

Art. 106. Rozwód, udzielony żonie, pozostającej w wyznaniu katolickim, przez sąd duchowny wyznania ewangelicko-reformowanego na żądanie męża, który przeszedł na to wyznanie, pod względem skutków cywilnych pozbawiony jest znaczenia i nie zwalnia męża od obowiązku alimentacji żony, gdy opuścił on ją z przyczyn nieusprawiedliwionych, a z ustalonych w sprawie okoliczności wynika jej zły stan materialny oraz możliwość jego płacenia powyższych alimentów. (10 VI 1936 — C I 649/36).

Art. 220. Okoliczność, iż w czasie założenia przez opiekuna nieletniego skargi apelacyjnej, nieletni dosięgnął już lat 17, nie uzasadnia pozostawienia tej skargi bez rozpoznania, gdyż przepisy prawa o opiece i kurateli mają na względzie obronę interesów nieletnich nie mogą być przeto stosowane ze szkodą dla nich, co miałyby miejsce, gdyby było uznane, iż wniesiona przez opiekuna skarga apelacyjna, mająca na celu obalenie niekorzystnego dla nieletniego wyroku, powinna być pozostawiona bez rozpoznania tylko dlatego, iż w myśl art. 220 t. X cz. I nieletni sam miał prawo skargę założyć. (2 VI 1936 — C I 3130/35).

Art. 399. Uzyskanie przez posiadacza majątku, otrzymanego w drodze spadku ustawowego, przyznania prawa własności do tego majątku z mocy przedawnienia, nie pozbawia majątku charakteru rodowego. (7 IV 1936 — C I 2768/35).

Art. 420. Wymienione w tym artykule uprawnienia służą również właścicielowi nieruchomości użyteczności publicznej (np. placu rynkowego) w granicach, określonych przepisami art. 433 i 434 t- X cz I Zw. Pr.; ingerencja zaś gminy samorządowej w sferę uprawnień prywatno-prawnych właściciela nieruchomości użyteczności publicznej jest niedopuszczalna, o ile przepisy art. 433 i 434 nie zostały przez niego obrażone, działalność bowiem gminy w stosunku do takiej nieruchomości z reguły ogranicza się do administracyjno-policyjnych zarządzeń i kontroli ich wykonania bez możliwości brania udziału w korzystaniu z nieruchomości i rozporządzania się nią w zakresie stosunków prywatno-prawnych. (19 V 1936 — C I 2774/35).

Art. 587. Nie ma ani prawnej, ani logicznej podstawy, ażeby odpowiedzialność mocodawców ograniczyć tylko do czynów pełnomocników, dokonanych przez nieumiejętność, a uwolnić ich od odpowiedzialności za szkody, wyrządzone osobom trzecim przez pełnomocników, działających w zakresie danego im upoważnienia w złej wierze. (9 VI 1936 — C I 3144/35).

Art. 997. Nie podlega zaliczeniu na poczet schedy spadkowej po ojcu ziemia, która wchodziła dawniej w skład jego majątku, lecz została nabyta przez spadkobiercę nie w drodze wydzielenia, lecz na mocy zasiedzenia. (9 VI 1936 — C I 2605/35).

Art. 1048. Testament nie może być zatwierdzony, gdy zostało ustalone, iż jeden z trzech świadków testamentowych podpisał go już po śmierci testatora. (9 VI 1936 — C I 29/36).

Art. 1063. Nabyte na mocy testamentu prawo własności nie może być uważane za utracone przez fakt śmierci sukcesora testamentowego przed wydaniem przez sąd orzeczenia o zatwierdzeniu testamentu. (2 VI 1936 — C I 3123/35).

Art. 1529. Warunkiem dla prawa żądania na zasadzie art. 1529 p. 2 t. X cz. I unieważnienia umowy, przenoszącej prawo własności dłużnika na osobę trzecią, jest, poza celowym ukryciem przez niego majątku, ustalenie jego niewypłacalności. (9 VI 1936 — C I 2609/35).

Art. 1545 i 1547. Stosownie do tych artykułów zrzeczenie się praw, wypływających z umowy, której nadana została forma pisemna, winno być dokonane, także na piśmie. (28 IV 1936 — C I 2733/35).

Art. 1550. Przerwanie przedawnienia może być spowodowane nie tylko częściowym wykonaniem zobowiązania, ale i wszelkimi czynami dłużnika, z których może być wyprowadzony wniosek o przyznaniu przezeń swego długu, np. prowadzeniem po rozpoczęciu biegu przedawnienia z wierzycielem pertraktacji co do sposobów zapłaty. (5 V 1936 — C I 2944/35).

Ustawa górnicza (Zw. Pr. t. VII wyd. 1912 r.)

Art. 511. Artykuł ten, przewidujący zapłatę wynagrodzenia właścicielowi gruntu przez przemysłowca górniczego przy zwrocie gruntu za ubytek wartości gruntu wskutek jego użytkowania dla potrzeb zakładu górniczego, dotyczy takich szkód, które dopiero po ustaniu użytkowania gruntu mogą być określone. (8 V 1936 — C I 1987/35).

Witold Świącicki,
Sędzia Sądu Najwyższego.

2. B. ZABÓR AUSTRIACKI

Patent ces. z 9 VIII 1854 Dbpp. Nr 208 o postępowaniu niespornym

§ 2 ust. 2 p. 1. Rozpoznawanie roszczeń alimentarnych dziecka ślubnego po osiągnięciu przez nie pełnoletności nie może się odbywać w trybie postępowania niespornego. (29 IV 1936 — C II 224/36). Tak samo roszczenie ojca ślubnego o zwolnienie go od obowiązku alimentowania córki, która osiągnęła fizyczną pełnoletność. (7 V 1936 — C II 180/36).

Kodeks handlowy z 17 grudnia 1862 Dzpp. Nr 1\63.

Art. 112 i 114. Wspólnicy jawnej spółki handlowej odpowiadają solidarnie i całym swym majątkiem za zobowiązania spółki także po jej rozwiązaniu. (4 I 1936 — C II 1873/35).

Art. 278. Jeżeli strony zastrzegły w umowie, zawartej na piśmie, że zmiany umowy mają znaczenie tylko wówczas, gdy zostaną ustalone na piśmie, sąd nie ma obowiązku badać zmian, niestwierdzonych piśmiennie. (4 V 1936 — C II 244/36).

Art. 380. Spedytor, odbierający maszynę z urzędu celnego nie jest obowiązany do poczynienia zastrzeżeń co do odprawy celnej, jeżeli nie ma podstawy prawnej do przyjęcia, że cło wymierzone zostało nadmiernie. (18 VIII 1936 — C II 539/36).

Ustawa notarialna z 25 VII 1871 Dzpp. Nr 75

§§ 121 i 123. Substytut notarialny sprawuje wszystkie czynności w miejsce notariusza, dopóki trwa jego substytucja. Notariuszowi zastępowanemu nie wolno w tym czasie wykonywać czynności urzędowych. Wobec tego notariusz zastępowany nie odpowiada za czynności swego substytuta. (17 XII 1935 — C II 904/35).

Ustawa hipoteczna z 25 VII 1871 Dzpp. Nr 95

§ 13. Wpisowi hipoteki sądowej na idealnej części ciała hipotecznego nie stoi na przeszkodzie ta okoliczność, że dłużnik na podstawie odrębnego aktu prawnego nabył także inną idealną część tegoż ciała hipotecznego. (20 V 1936 — C II 238/36).

§ 14. Przeniesienie kaucji hipotecznej przez właściciela nieruchomości na innego wierzyciela na podstawie kwitu ekstabulacyjnego, wystawionego przez dotychczasowego wierzyciela, jest dopuszczalne. Badanie, czy przeniesiona kaucja hipoteczna była zrealizowana, nie należy do postępowania hipotecznego. Zrzeczenie się przez właściciela nieruchomości prawa dysponowania hipoteką, nie przeszkadza jej przeniesieniu na wniosek właściciela, jeżeli wierzyciel, na którego rzecz zrzeczenie nastąpiło, zgadza się na przeniesienie. (11 VI 1936 — C II 240/36).

§ 61. Skarga o wykreślenie wpisu hipoteki dla wierzytelności, która została umorzona przez potrącenie, nie nadaje się do adnotacji. (12 V 1936 — C II 186/36).

§ 127. Rekurs, wniesiony od uchwały hipotecznej, choćby wydanej na podstawie tytułu egzekucyjnego, należy uważać za wniesiony we właściwym czasie, jeżeli rekurentowi nie doręczono uchwały hipotecznej. (29 IV 1936 — C II 245/36).

Norma jurysdykcyjna z 1 VIII 1895 Dzpp. Nr 111

§ 109. Do rozpoznania roszczeń alimentacyjnych dziecka przeciwko ojcu ślubnemu właściwy jest miejscowo sąd miejsca zamieszkania ojca, a nie sąd miejsca pobytu dziecka. (13 V 1936 — C II 228/35).

Procedura cywilna z 1 VIII 1895 Dzpp. Nr 113

§ 577. Zapis na sąd polubowny nie przychodzi do skutku, jeżeli na terminacie kupieckiej, która zawiera klauzulę arbitrażową, brak jest podpisu jednej ze stron. (10 IV 1936 — C II 182/36).

Ordynacja egzekucyjna z 27 V 1896 Dzpp. Nr 99

§ 127. Przy podziale dochodów, uzyskanych z zarządu przymusowego nieruchomości, należy prócz wierzyciela, popierającego egzekucję, uwzględnić z pomiędzy wierzycieli hipotecznych tylko tych, którzy zgłosili się w sądzie egzekucyjnym do podziału. (11 V 1936 — C II 206/36).

§ 216 *ust. 2.* W mieście Krakowie opłatom wodociągowym, kanałowym oraz opłatom za wywóz popiołu i śmieci nie służy prawo pierwszeństwa zaspokojenia przy rozdziale licytacyjnej ceny kupna za sprzedaną nieruchomość. (13 III 1936 — C II 96/36).

2. W gminie miasta Tarnowa — z mocy §§ 5 i 11 ustawy krajowej z 20 lipca 1909 (Dz. Ust. kraj. Nr 121) o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Tarnowa połączenia szych domów z wodociągiem miejskim tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzanie wodociągu miejskiego — gminne opłaty wodociągowe korzystają z pierwszeństwa uprzywilejowanego, przysługującego podatkom państwowym, przy rozdziale licytacyjnej ceny kupna. (20 IX 1935 — C II 918/36).

§ 229. Obowiązek zapłacenia pewnej sumy do ściśle oznaczonego terminu, od którego zachowania uzależniono w ugodzie redukcję długu, nie może być uważany za dopełniony, chociaż w terminie tym suma została wierzycielowi w uchwale działowej przyznana, jeżeli wypłata w tym terminie nie nastąpiła. (4 V 1936 — C II 199/36).

§ 239. Zobowiązany, któremu rekurs, wniesiony przezeń od uchwały działowej, został zwrócony dla braku uiszczenia opłaty sądowej, nie może uchwały sądu rekursowego zapadłej wskutek rekursu innych osób zainteresowanych, zaskarżyć rekursem rewizyjnym z przyczyn podanych w zwróconym mu rekursie. (12 V 1936 — C II 204/36).

Rozporządzenie amortyzacyjne z 31 VIII 1915 Dzpp. Nr 257

§ 2 *L. 3*, § 9 *ust. 2*, §§ 15 i 16. Talony i kupony listów zastawnych nie ulegają amortyzacji. (15 I 1936 — C II 2235/35 i 20 III 1936 — C II 1954/35).

Dr Włodzimierz Dbałowski

Sędzia Sądu Najwyższego.

3. B. ZABÓR PRUSKI

Niemiecka u. p. c.

§ 233. Nie jest żadnym nieuchronnym zdarzeniem nieotrzymanie wiadomości o wyroku wskutek wyjazdu z domu, gdyż kto prowadzi proces liczyć się musi z nadejściem do niego pism wymagających terminowego załatwienia, wobec czego wyjeżdżając powinien wydać odpowiednie zarządzenie, by nadchodzące pisma osiągnąć go mogły w każdorazowym miejscu jego pobytu. (Uchwała z 18 IX 1936 — C III 1000/36).

§ 233. Ewentualny wniosek o przywrócenie do poprzedniego stanu terminu do wniesienia natychmiastowego zażalenia jest bezskuteczny, albowiem razem z wnioskiem należy dopełnić zaniedbaną czynność, zażalenie wniesione przy wniosku ewentualnym jest też tylko ewentualne, zakładanie zaś ewentualnych środków prawnych jest niedopuszczalne. (Uchwała z 21 IX 1936 — C III 1610/35).

§§ 304, 322. Do rozpoznania sprawy pod względem zasady należy również załatwienie zarzutu potrącenia. Dlatego po uprawomocnieniu się wyroku co do zasady strona pozwana zarzut potrącenia oprócz może tylko na okolicznościach, które powstały po zamknięciu rozprawy nad zasadą skargi. (Wyrok z 28 II 1936 — C III 963/31).

§ 308. Sąd uwzględnić może wniosek skargi z ograniczeniem tylko wówczas, gdy ograniczenie dotyczy rozmiarów, nie zaś rodzaju żądania skargi. (Wyrok z 3 IV 1936 — C III 919/34).

Niemiecka ordynacja upadłościowa.

§§ 132, 137. Podjęcie przez zarządcę masy upadłościowej z banku pieniędzy złożonych na imię tejże masy za swoim podpisem zwalnia bank w stosunku do masy upadłościowej mimo ustanowienia wydziału wierzycieli, jeżeli zarządca nie złożył pieniędzy do banku jako do miejsca depozytowego, zwłaszcza gdy bank nie był zawiadomiony o tym, że jest na podstawie § 132 miejscem depozytowym, że istnieje wydział wierzycieli i że złożone sumy należy uważać za złożone w urzędzie depozytowym w rozumieniu § 137 ord. konk. (Wyrok z 11 V 1936 — C III 978/34).

Ustawa z 21 VII 1879 o zaskarżeniu czynności dłużnika poza konkursem.

§ 3 1. 2. O ile chodzi o rozporządzenie prawem rzeczowym odnośnie do nieruchomości, termin roczny należy liczyć od dnia wpisu do księgi wieczystej. (Wyrok z 19/23 X 1936 — C III 1202/35).

Ustawa o umowie ubezpieczeniowej z 30 V 1908.

§§ 6, 34. Postanowienie w umowie, że w razie powstania szkody stan i wartość przedmiotów ubezpieczonych powinny być wykazane rachunkami i podkładkami albo należyście prowadzonymi książkami, ma na celu nie zapewnienie pewnego rodzaju formalnego dowodu na powstanie szkody, lecz uzasadnia zobowiązanie umowne ubezpieczonego, którego naruszenie pozbawia ubezpieczonego roszczenia o odszkodowanie, jeżeli w myśl warunków ubezpieczeniowych na wypadek niedopełnienia obowiązków umownych ubezpieczyciel nie potrzebuje świadczyć odszkodowania a ubezpieczony nie wykaże braku rozmyślności lub (ciężkiego) niedbalstwa. Nie ma w szczególności zastosowania § 34 ustawy o umowie ubezpieczeniowej, który ogranicza prawo ubezpieczyciela do żądania dowodów, lecz w zastosowanie wchodzi § 6 l. c, czyli że ubezpieczony, który nie posiada rachunków i podkładek lub prawidłowo prowadzonych książek i nie udowodni braku rozmyślności i ciężkiego niedbalstwa, musi być ze swym żądaniem oddalony. (Wyrok z 31 VIII 1936 — C III 1090/35).

§ 16 i nast. Jeżeli niedozwolone przetrzymywanie łatwopalnych płynów przyczyniło się do pożaru tylko wskutek tego, że podpalacz zużył płyn ten do wzniesienia względnie rozszerzenia pożaru, to ubezpieczony nie traci zasadniczo prawa do sumy ubezpieczenia, jeżeli według warunków ubezpieczeniowych utrata zależna jest od istnienia wpływu przetrzymywania płynów na powstanie szkody lub na zwiększenie niebezpieczeństwa. Przyczyną bowiem pożaru nie było w takim wypadku przetrzymywanie płynów, lecz działanie podpalacza, skoro płyn służył tylko podpalaczowi do ułatwienia zbrodni, zaś ułatwienie leży poza obrębem normalnych możliwości — o ile wyjątkowo ze skorzystaniem z tego płynu przez podpalacza nie należało się liczyć. (Wyrok z 16 X 1936 — C III 1671/35).

§§ 17, 20, 21. Zapewnienie w kwestionariuszu, że ubezpieczający się prowadzi dokładne księgi, wykazujące dochody i rozchody, nie rodzi żadnego zobowiązania ubezpieczonego, lecz wywołuje — na wypadek niezgodności odpowiedzi — skutki z §§ 17, 20, 21 ustawy o umowie ubezpieczeniowej bez względu na to, czy ubezpieczony nie prowadził ksiąg już w chwili wypełnienia kwestionariusza, czy też zaprzestał je prowadzić w czasie późniejszym. (Wyrok z 25 IX 1936 — C III 1526/35).

Niemiecki kodeks cywilny (1) — Kodeks zobowiązań (2)

§ 242 (1) — art. 269 (2). Art. 269 k. z. jest wyrazem dzisiejszych poglądów, jakie nieprzewidziane okoliczności ze stanowiska zasady uczciwości i zaufania oddziaływać mogą na zobowiązanie

dłużnika. Dlatego treść art. 269 musi doznać zastosowania także Przy tłumaczeniu § 242 k. c, gdy chodzi o stwierdzenie, jak dalece dłużnik powoływać się może na okoliczności nowe nieprzewidziane przy zawieraniu umowy. Jeżeli zaś zważy się, że kodeks zobowiązań wydano w czasie, kiedy kryzys gospodarczy istniał w największym niemal nasileniu, a mimo to art. 269 o kryzysie gospodarczym nic nie wspomina, usprawiedliwiony jest wniosek, że wstrząsy gospodarcze nie należą do okoliczności, które według zasady uczciwości i zaufania zwolnić mogłyby dłużnika od jego zobowiązania. Dowodzi tego również cały stan ustawodawstwa odnoszącego się do skutków przesilenia gospodarczego, albowiem przepisy stanowiące ulgi dla dłużników wychodzą z założenia, że ustawy ogólne nie usprawiedliwiają żadnego zwolnienia z długu z powodu kryzysu gospodarczego. (Wyrok z 18 IX 1936 — C III 1757/35).

Niemiecki kodeks cywilny.

§ 242. Obowiązek do wykreślenia hipoteki obejmuje obowiązek do stawienia w urzędzie hipotecznym wniosku o wykreślenie. Jeżeli dłużnik w myśl § 13 ustawy o księgach wieczystych nie posiada legitymacji do zgłoszenia takiego wniosku, powinien się postarać o wniosek u wierzyciela hipotecznego. (Wyrok z 25 IX 1936 — C III 1654/36).

§ 249, 398. Roszczenie o wynagrodzenie szkody wskutek uszczerplenia wierzycielności służy w razie jej przelewu na rzecz osoby trzeciej tej trzeciej osobie tylko wówczas, gdy uszczuplenie nastąpiło w czasie po dokonaniu przelewu. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

§ 254. Troska o zmniejszenie szkody, którą § 254 nakłada na poszkodowanego, nie obejmuje obowiązku do oddziaływania na dłużnika środkami przymusowymi, by uchylił szkodliwy wynik, dopóki jest on jeszcze nieistotny lub mały. (Wyrok z 18 IX 1934 — C III 1274/34).

§§ 254, 276. Pracobiorca nie potrzebuje liczyć się z tym, że warunki pracy będą niekorzystne i nie ma obowiązku porzucenia Pracy, jeżeli warunki te rzeczywiście okażą się jako nieodpowiednie. Dla uchronienia się od zarzutu współwiny przy powstaniu szkody na zdrowiu pracownika wskutek złych warunków pracy wystarczy zwrócenie na niedomagania te uwagi przełożonych. (Wyrok z 5/23 X 1936 — C III 1753/35).

§ 285. Dłużnik dla wykluczenia skutków zwłoki nie może zaganiać się twierdzeniem, że roszczenie nie zostało sądownie prerachowane, albowiem wierzyciel nie ma obowiązku wykazywania

wysokości pretensji, spornej pomiędzy nim a dłużnikiem, szczególnym orzeczeniem sądowym, lecz dłużnik, który ustalić może wysokość pretensji bez udziału wierzyciela, ponosi pełne ryzyko zwłoki, jeżeli nie świadczy w terminie płatności lub na wezwanie wierzyciela w wysokości uzasadnionej. (Wyrok 2 XI 1936 — C III 767/36).

§§ 323 do 325. Niemożliwość może być doniosła także wówczas, gdy jest ona przemijająca, mianowicie gdy świadczenie wskutek niej nie może być dokonane tak wcześnie, aby mógł być dopełniony cel umowy, a zwłaszcza jeżeli koniunktury zmieniły się istotnie na niekorzyść wierzyciela do tego stopnia że świadczenie dłużnika w czasie późniejszym uchodzić musiałoby jako inne. Natomiast zmiana koniunktury nie idzie wyłącznie na ryzyko wierzyciela. Przy zastosowaniu bowiem zasady uczciwości i zaufania oraz zasady wyrażonej w § 325 ust. 1 zdanie 2 k. c. skutki niemożliwości obarczać powinny dłużnika nawet w tym wypadku, gdy niemożliwość polega na przypadku. (Wyrok z 28 II 1936 — C III 979/35).

§ 326. Upomnienie, mające wywołać zwłokę dłużnika, może być połączone z czynnością uzasadniającą wymagalność roszczenia.

Upomnienie wolno też połączyć z ustanowieniem terminu do świadczenia, tak że termin ten następuje równocześnie ze zwłoką dłużnika w wykonaniu. (Wyrok z 28 IX — 26 X 1936 — C III 264/35).

§§ 407, 408. Przez odstąpienie części jednolitej pretensji powstają samodzielne wierzytelności, które pomiędzy sobą nie mają żadnego pierwszeństwa, jeżeli w cesji tego szczególnie nie zaznaczono. Dłużnik przeto przy płaceniu części wierzytelności nie potrzebuje zachować żadnej kolejności. Kolejność gra rolę tylko wówczas, gdy suma wszystkich cesji przekracza wysokość całego roszczenia. W tym bowiem wypadku cesje dokonane po wyczerpaniu całej pretensji są bezskuteczne. Chodzi wówczas o powtórne odstąpienie tej samej pretensji, czyli że w odniesieniu do cesji dokonanych po wyczerpaniu całej pretensji mają zastosowanie §§ 407 i 408 k. c. Jeżeli dłużnik, nieznaną przekroczenia cesjami całej pretensji, na doniesienie cesjonariusza cesji powtórnej zobowiąże się wobec niego do zapłaty, to oświadczenie jego ma charakter czynności prawnej w rozumieniu § 407 k. c, czyli że dłużnik w granicach swego oświadczenia zwolniony jest wobec innych cesjonariuszów. (Wyrok z 16 XI 1936 — C III 676/35).

§ 415. 1. Ani samo milczenie, ani samo przyjęcie odsetek od wierzytelności hipotecznej, ani wreszcie pertraktacje z wierzycielem nie wystarczają do ustalenia stwierdzenia przejścia długu. Z okoliczności raczej, które mają stwierdzić zatwierdzenie przejścia długu w sposób dorozumiany, musi x całą pewnością wynikać wola

wierzyciela zrezygnowania z odpowiedzialności dotychczasowego dłużnika. Również odmowy zatwierdzenia nie można domniemywać się z samego milczenia ani z żądania odsetek od właściciela nieruchomości od mniejszej sumy, odpowiadającej tylko zabezpieczeniu rzeczowemu. (Wyrok z 19 X 1936 — C III 96/35).

2. Umowa o przejęcie długu jest bezskuteczna, jeżeli wierzyciel o przejęciu nie został zawiadomiony i jeżeli w osobie, która ma być zwolnioną, a która sama dług przejęła, nie dopełniono wszystkich przesłanek z § 415. Jednak niezatwierdzona jeszcze umowa o przejęcie długu hipotecznego pomiędzy zbywcą nieruchomości a jego poprzednikiem może tworzyć podstawę do skutecznego przejęcia długu przez nabywającego, zwłaszcza w doniesieniu zbywającego mieścić się może doniesienie o przejęciu długu przez donoszącego samego a w takim razie zgoda na przejęcie odnosić się może także do przejęcia długu przez donoszącego. (Wyrok z 18 IX 1936 — C III 336/35).

§ 419. Zobowiązanie wekslowe powstaje nie z chwilą płatności, lecz już przez samo podpisanie weksłu. Dlatego przejemca majątku odpowiada za weksli podpisanych przez właściciela przejętego majątku przed jego przejęciem, chociaż stają się one płatne dopiero po przejęciu. (Wyrok z 1 V 1936 — C III 887/34).

§ 515. Jeżeli obdarowany odda rzecz darowaną z powrotem, zachodzić może albo uchylene pierwotnej darowizny albo druga samodzielna darowizna. O tym, czy istnieje możliwość pierwsza czy druga, nie rozstrzyga skutek materialny, zwłaszcza powrót darowanej rzeczy do majątku pierwotnego darczyńcy, lecz wola stron ujawniona przy oddaniu rzeczy. (Wyrok z 25 IX 1936 — C III 152/35)

§§ 530, 1534. Przepis § 1534 nie zwęża przepisu § 530, lecz go uzupełnia. W wypadkach zatem nie podpadających pod § 1534 może darowizna być odwołana, gdy zachodzą warunki przewidziane w § 530. (Wyrok z 25 IX 1936 — C III 152/35).

§ 581. Jeżeli pomieszczenie przez specjalny rodzaj budowy oraz przez wewnętrzne urządzenie i wyposażenie nabierze takich właściwości, że skutkiem tego staje się możliwe użycie go bez uzupełnień i przeróbek do zamierzonego przedsiębiorstwa i wskutek tego te urządzenia są bezpośrednim źródłem dochodów, to umowa uprawniająca do używania pomieszczeń i korzystanie z urządzeń ma charakter dzierżawy. (Wyrok z 7 IV 1936 — C III 144/35).

§ 626. Pracodawca, który swym donosem o nadużycia kasowe spowoduje przeciwko pracownikowi śledztwo karne w połączeniu z aresztem śledczym, nie może powoływać się na te okoliczności jako na ważną przyczynę do rozwiązania stosunku służbowego, jeżeli następnie pracownik został prawomocnie uniewinniony dla

braku podmiotowej istoty czynu. (Wyrok z 16 X 1936 — C III 1217/35).

§ 777. Przepis ten stosuje się do zobowiązań nie tylko już istniejących, ale w drodze analogii także przyszłych w tym znaczeniu, że poręka obejmuje także zobowiązania przyszłe, które mogą powstać w oznaczonym w umowie czasie, czyli że ograniczenie poręki za zobowiązania przyszłe może oznaczać zakres zobowiązań dłużnika w pewnym okresie czasu zaciągniętych, za które poręczyciel bierze na się odpowiedzialność. (Wyrok z 4 IX 1936 — C III 772/35).

§§ 781, 812. Uznanie jest albo umową kausalną, w takim razie upada, jeżeli uznane zobowiązanie nie istniało, albo też polega na abstrakcyjnym oświadczeniu z § 781 k. c, wówczas wymaga pisemnej formy i dłużnik może znowu na zasadzie § 812 odmówić świadczenia, jeżeli zobowiązania uznanego nie było. (Wyrok z 16 X 1936 — C III 1671/35).

§ 823 *ust.* 2. Ustawa z 6 II 1875 o urzędowym stwierdzeniu stanu cywilnego i zawieraniu małżeństwa, która ma na celu ochronę publicznego porządku i interesu państwa w przestrzeganiu formy przepisanej dla zawarcia małżeństwa, nie jest ustawą mającą na celu ochronę drugiego, a wobec tego naruszenie jej nie może uzasadnić roszczenia o odszkodowanie z tej przyczyny, że udzielono narzeczonym ślubu kościelnego bez poprzedniego zawarcia małżeństwa przed Urzędem Stanu Cywilnego. (Wyrok z 4 IX 1936 — C III 16/35).

§ 826. 1. W drodze odszkodowania na zasadzie tego przepisu nie można uchylać skutków wynikających z powagi rzeczy osądzonej wyroku. (Wyrok z 18 IX 1936 — C III 714/35).

2. Wykorzystanie na cele prowadzenia procesu okoliczności, które stronie pozwanej utrudniają obronę, nie jest żadnym działaniem wbrew dobremu obyczajom, gdyż strona ma prawo prowadzić proces w warunkach dla siebie najpomyślniejszych. (Wyrok z 18 IX 1936 — C III 714/35).

3. Wierzyciel posiadający tytuł egzekucyjny ma prawo zaspokoić się z wszelkiego majątku dłużnika bez względu na to, jakimi zobowiązaniami jest on obciążony, gdyż w myśl § 771 u. p.-c. tylko prawa cudze, stanowiące przeszkodę w zbyciu, wykluczają dopuszczalność egzekucji z danego przedmiotu. Dlatego wierzyciel dłużnika nie może podnosić żadnych roszczeń z tego tytułu, że egzekwujący, znając prawo obligatoryjne, będące w toku wykonania, prowadzi egzekucję z części majątku przeznaczonego na dopełnienie tego prawa. Egzekwujący mógłby jedynie odpowiadać za to, że rywalizując z wierzycielem o zaspokojenie roszczeń z majątku

dłużnika posługiwał się środkami sprzecznymi z dobrymi obyczajami jedynie w tym celu, aby wyprzedzić wierzyciela. (Wyrok z 18 IX 1936 — C III 714/35).

4. Pociągnięcia zmierzające do założenia spółki akcyjnej lub podwyższenia kapitału akcyjnego bez wpłacenia do nich jakiegokolwiek kwoty, przy równoczesnym wywołaniu na zewnątrz pozoru, że kapitał został wpłacony, przedstawiają czynności wykraczające przeciwko dobrym obyczajom. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

§ 831. Darzenie pełnomocnika nieograniczonym zaufaniem nie może wykluczyć winy mocodawcy. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

§ 1298. Umowa zaręczyn służyć ma przygotowaniu przyszłego małżeństwa, wobec czego strony zawierające taką umowę kierować się powinny w swych postąpieniach miłością i szacunkiem, czyli tymi samymi przesłankami, które czynią zadość obowiązkom małżeńskim. Jeżeli zatem w czasie narzeczeństwa wyjdą na jaw okoliczności dowodzące o tym, że narzeczony dąży jedynie do zapewnienia sobie jak największych korzyści majątkowych i że tylko te względy skłaniają go do małżeństwa, że natomiast brak jest u niego podkładu uczuciowego w odniesieniu do narzeczonej, to zachowanie takie może być oceniane jako ważna przyczyna odstąpienia od zaręczyn. (Wyrok z 21 IX 1934 — C III 1088/34).

§ 1565. Podejrzenie jednego małżonka, że drugi małżonek dopuścił się cudzołóstwa, oraz fakt nieobjawienia przez poszkodowanego małżonka żadnej woli zapobieżenia cudzołóstwu nie wystarczy do przyjęcia, iż poszkodowany wyraził swą zgodę na cudzołóstwo. Powinno raczej być wykazane, że poszkodowany znosił cudzołóstwo, któremu mógł zapobiec i że świadomie mu się nie przeciwstawił, dając w ten sposób poważny wyraz swego zapatrywania, że nie przypisuje wiarołomnemu zachowaniu się drugiego małżonka żadnego takiego znaczenia, które mogłoby wyrzucić wpływ na stosunek małżeński stron. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1883/36).

§ 1568. Zakażenie żony po ślubie rzeźączką może uzasadnić żądanie rozwodu nawet w tym wypadku, gdy żona o chorobie tej przed ślubem wiedziała. (Wyrok z 23 X 1936 — C III 563/36).

§ 1571. Wezwanie, by wywołać bieg sześciomiesięcznego terminu prekluzyjnego, musi być ujęte alternatywnie, zaczem odnosić powinno się tak do przywrócenia pożycia małżeńskiego, jak również i do wniesienia skargi o rozwód. Bez względu na skuteczność wezwania termin sześciomiesięczny może biec dopiero od chwili, w której pokrzywdzony małżonek dowie się o przyczynie rozwodu. (Wyrok z 21 IX 1936 — C III 1177/36).

Niemiecki kodeks handlowy.

§§ 186, 202, 204, 241, 249. Przepisy te nie mają charakteru norm ochronnych w rozumieniu art. 823 ust. 2 niem. k. c. Przepis § 186 bowiem ogranicza się do określenia sposobu wniesienia wkładów rzeczowych; cztery zaś dalsze normy chronią według wyraźnego swego brzmienia tylko spółkę względnie szczególnych tylko wierzycieli, byłyby poza tym zbędne, gdyby przewidziana w nich odpowiedzialność wynikała w szerszych jeszcze rozmiarach wobec każdego już z § 823 ust. 2 k. c. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

§§ 193, 218, 219. Okoliczność, że wierzyciel, otrzymawszy od swego dłużnika świadczenie pieniężne, powierzy mu uiszczoną sumę z powrotem na innej podstawie prawnej, nie pozbawia sama przez się świadczenia dłużnika charakteru zapłaty. Jeżeli jednak zapłata i zwrot zapłaconej sumy nastąpiły tylko dla wywołania na zewnątrz wrażenia, — jakoby dokonano zapłaty długu, w rzeczywistości zaś chodziło stronom, aby płacący utrzymał się przy posiadaniu wpłaconej sumy, a wierzyciel jej wcale nie dostał, to czynność zapłaty jest pozorna i nie ma żadnego znaczenia prawnego. Dotyczy to szczególnie zapłaty na cele pokrycia subskrybowanych akcji, o ile płacący otrzyma pieniądze z powrotem do swej dyspozycji i strony zaliczają następnie upozorowany nowy dług na świadczenia rzeczowe subskrybenta. Ponieważ pozorna zapłata nie ma żadnego znaczenia, chodzi w rzeczywistości o wkład rzeczowy, który wskutek pozornych czynności miał być ukryty. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

§ 313 pkt. 1 i 3, § 314. Przepisy te dotyczą okoliczności, które stanowią o podstawowej solidności spółki, a które wnoszone do akt rejestru handlowego przeznaczone są do publicznej wiadomości. Przepisy powyższe mają stąd na celu danie każdemu możliwości przekonania się o tym, że stosunki spółki są uporządkowane w sposób solidny, odpowiadający ustawie, czyli że mają one wyraźną tendencję chronienia nie tylko spółki, lecz każdej innej osoby wdającej się ze spółką w interesy w rozumieniu § 823 ust. 2 k. c. Bezpośredniej ochronie osób trzecich w myśl § 823 ust. 3 służy także § 314 pkt. 2 k, h. z uwagi na to, że zapobiega wprowadzaniu kogokolwiek w błąd iż kapitał akcyjny został wpłacony. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

§ 355. Sam fakt, że klient otrzymawszy wyciąg konta nie odpowiadał przez czas dłuższy, nie uzasadnia jeszcze uznania salda. Nie ma bowiem przepisu, że dłużnik otrzymawszy wyciąg konta po-

winien odpowiadać, ani też nie da się takiego ogólnego obowiązku Wywieść z zasady uczciwości i zaufania. (Wyrok z 7 II 1936 — C III 601/34).

Niemiecka ustawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

Art. 45. Dopuszczalne i skuteczne jest postanowienie w statucie, że w czynnościach prawnych z kierownikiem zastępują spółkę wszyscy wspólnicy. (Wyrok z 21 IX 1936 — C III 1109/34).

Szwajcarski kodeks zobowiązań.

Art. 13 ust. 1, 165. Ponieważ cesja nie stwarza żadnego zobowiązania, niekonieczny jest mimo obowiązkowej formy pisemnej podpis cesjonariusza. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

Art. 41. Przepisem tym nie są chronione prawa obligatoryjne podobnie jak §-em 823 ust. 1 niem. k. c. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

Art. 60. Wiadomość o szkodzie zachodzi dopiero wówczas, gdy Według okoliczności znanych poszkodowanemu istnieje możliwość pozwu chociażby cyfrowo nieokreślonego. Jednak nawet wówczas szkoda ujawnić się musi w takich rozmiarach, że według poglądów życia potocznego poszkodowany powinien poddać się niedogodnościom procesu. W razie ujawnienia się w późniejszym czasie dalszej szkody rozpoczyna się nowy bieg przedawnienia. Przerwę przedawnienia skutkuje także skarga o ustalenie; o ile natomiast poszkodowany nie ma wiadomości o szkodzie w myśl powyższych zasad, może lecz nie potrzebuje wnieść pozwu o ustalenie, aby przerwać bieg przedawnienia. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

Art. 167. Do skuteczności cesji nie jest potrzebne zawiadomienie o niej dłużnika. Brak zawiadomienia chroni jedynie interesy dłużnika i tylko w stosunku do niego ma zawiadomienie istotne znaczenie. (Wyrok z 7 IX 1936 — C II 1167/35).

Art. 671, 674. Przepisy te uzasadniają roszczenia odszkodowawcze na podstawie § 823 ust. 2 k. c. (Wyrok z 7 IX 1936 — C III 1167/35).

Ustawa depozytowa z 21 IV 191.8 w brzmieniu ustawy z 23 VI 1921.

§ 3. Żądanie o zwolnienie spod egzekucji depozytu, oparte na okolicznościach wymienionych w art. 567 § 1 k. p. c., nie jest skierowane przeciwko rozstrzygnięciu urzędu depozytowego i dlatego powództwo cywilne na zasadzie art. 567 § 1 k. p. c. jest dopuszczalne. (Wyrok z 4 IX 1936 — C III 544/35).

Ustawa z 24 III 1923 w przedmiocie przepisów tymczasowych o języku urzędowym w sądownictwie i notariacie w województwach poznańskim i pomorskim (Dz. Ust. poz. 250).

Art. 2, 7. Wnioski rewizyjne ujęte w języku niemieckim postawione przed wejściem w życie ustawy z 24 III 1923 utrzymały się w dalszym ciągu w mocy, gdyż przepisy tej ustawy nie działają wstecz. (Wyrok z 23 X 1936 — C III 53/36).

Marian Lisiewski
Sędzia Sądu Najwyższego

ORZECZNICTWO NAJW. TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

V. SPRAWY ROLNE

1. *Reforma rolna.*

1. Przy parcelacjach, przeprowadzanych przez urzędy ziemskie, cena sprzedażna parcelowanych gruntów, jako stanowiąca część składową projektu parcelacyjnego, dzieli los tegoż projektu, a więc w myśl p. 3 art. 58 ustawy o wykonaniu reformy rolnej poz.1/1926 Dz. Ust. podlega zatwierdzeniu przez okręgowy urząd ziemski w drodze orzeczenia ostatecznego. (30 kwietnia 1936 r. L. Rej-8444/33).

2. *Sprawy serwitutowe.*

2. Doliczanie przy obliczaniu wartości służebności opałowej kosztów wyróbki nie znajduje uzasadnienia w samym pojęciu służebności. (23 marca 1936 r. L. Rej. 10624/32).

3. *Przewłaszczenia.*

3. Dla uzasadnienia odmowy zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości ziemskiej w b. zaborze pruskim na zasadzie § 3 p. 2 Obwieszczenia Rady Związkowej z 15 marca 1918 r. (Dz. Ust. Rz. Niem. str. 123) nie wystarcza okoliczność, że nabywca w chwili nabycia nieruchomości, przeznaczonej na cele gospodarstwa rolnego, nie uprawia rolnictwa jako zawodu głównego, lecz potrzebne jest jeszcze stwierdzenie, że nie uprawiał on go i poprzednio jako zawodu głównego. (12 marca 1936 r. L. Rej. 708/34).

4. *Likwidacja majątków niemieckich.*

4. Nie ulega zwolnieniu od likwidacji na mocy porozumienia polsko-niemieckiego z 31 października 1929 r. nieruchomość, która

w dniu 1 września 1929 r. była dzierżawiona przez osobę trzecią, jako nie odpowiadająca ani warunkom, przewidzianym w ust. 1 art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 12 lutego 1932 r. poz. 82 Dz. Ust., ani też warunkowi, zamieszczonemu w zdaniu drugim ust. 2 art. 1 tegoż rozporządzenia. (28 maja 1936 roku L. Rej 239/34).

VI. UBEZPIECZENIA

5. Przy ocenie, czy pracownik umysłowy ma niezbędne środki utrzymania w rozumieniu ust. 4 art. 160 prawa z 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, wchodzi pod uwagę stan majątkowy danej osoby w ogóle, a więc nie tylko dochód, lecz także posiadany kapitał. (16 marca 1936 r. L. Rej. 8567/33).

6. Przewidziane w art. 4 ustawy z 19 maja 1920 r. (poz. 272 Dz. Ust.) prawo zwolnienia się od obowiązku ubezpieczenia na wypadek choroby uzależnione jest między innymi od tego, aby dana osoba wykonywała kierowniczy zarząd spraw przedsiębiorstwa. (31 marca 1936 r. L. Rej. 715/33).

7. W razie spełnienia się wszystkich warunków, przewidzianych w art. 160 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 r. (poz. 91 Dz. Ust.) o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, już w chwili wejścia w życie tego rozporządzenia, tj. w dniu 1 stycznia 1928 r., zaopatrzenie, starcze, przewidziane w art. 160, należy się już od tej daty, a nie dopiero od chwili zgłoszenia. (11 października 1935 r. L. Rej. 6169/33).

8. Uiszczenie składki ubezpieczeniowej za pracownika umysłowego powoduje skutki prawne, związane w myśl art. 111 i 112 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 Dz. Ust. poz. 911 ze zgłoszeniem do ubezpieczenia, — oczywiście niezależnie od obowiązku pracodawcy udzielenia zakładowi ubezpieczeń wszelkich prawem wymaganych informacji. (6 kwietnia 1936 r. L. R. 8566/33).

9. Użyte w art. 43 III ustawy z 19 V 1920 r. poz. 272 Dz. Ust. pojęcie własnego przeciętnego kosztu utrzymania i leczenia chorego nie jest identyczne z pojęciem najniższej taksy szpitalnej. (28 kwietnia 1936 r. L. Rej. 10161/32).

10. Stosunek prawny, łączący spółdzielnię z członkami jej zarządu na zasadzie art. 33 ustawy z 9 października 1920 r. o spółdzielniach (poz. 495 Dz. Ust. z 1934 r.) sam przez się nie może być uznany za stosunek służbowy, przewidziany w art. 3 ustawy

z 19 maja 1920 r. (poz. 272 Dz. Ust.) o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby. (26 maja 1936 r. L. Rej. 5615/34).

VII. OPIEKA NAD UBOGIMI

11. Wsparcie publiczne, udzielone przez czynniki sprawujące opiekę społeczną poza obszarem województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego, nie powoduje według § 14 niem. ustawy o siedzibie wsparcia z 30 maja 1908 (Dz. Ust. Rzeszy str. 381) spoczywania biegu czasokresu jednorocznego, potrzebnego według § 10 tej ustawy do nabycia siedziby wsparcia. (6 kwietnia 1936 r. L. Rej. 4459/34).

12. Gmina terytorialna posiada, wobec przepisów objętych art. 4 i 14 ustawy z 16 sierpnia 1923 o opiece społecznej poz. 726 Dz. Ust. legitymację do zaskarżenia przed N. T. A. decyzji władzy nadzorczej nad fundacjami, według której to decyzji fundacyjne zakłady opieki społecznej, w danej gminie się znajdujące, nie są dostępne dla wszystkich mieszkańców gminy. (8 kwietnia 1936 r. L. Rej. 6579/34).

13. W toczących się w postępowaniu sporno - administracyjnym sporach między związkami wspierania ubogich o zwrot kosztów wsparcia publicznego, służyło na zasadzie § 291 niem. kodeksu cywilnego prawo żądania odsetek od opornej kwoty od daty zawisłości sporu tj. z reguły od dnia doręczenia skargi pozwanemu, jeżeli suma ta była płatna bez względu na to, czy pozwany był w zwłoce. Zapłacenie spornej sumy w czasie zawisłości sporu nie pozbawia powoda roszczenia do tych odsetek. (4 maja 1936 r. L. Rej. 4161/34).

14. Zgodnie z przepisem art. 273 § 2 Kodeksu Zobowiązań (poz. 598 Dz. Ust. z 1933 r.) przedawnienie z § 30 a niem. ustawy o siedzibie wsparcia z 30 maja 1908 r., nie może być w postępowaniu sporno-administracyjnym uwzględnione z urzędu. (8 czerwca 1936 r. L. Rej. 2044/35).

VIII. SPRAWY WODNE, GÓRNICZE I DROGOWE

15. Z art. 47 ustawy wodnej (p. 574 Dz. Ust. z r. 1928) wynika, że, jeżeli z powodu zamierzonego użytkowania wody należy oczekiwać szkodliwego działania, wskutek którego zostałyby naruszone prawa osób trzecich, władzy wolno udzielić zezwolenia tylko pod warunkami zabezpieczającymi, a określonymi w ustępie 2 tegoż art. 47. (3 kwietnia 1936 r. L. Rej. 7140/33).

16. Kompetencja Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawach cofnięcia uprawnienia wodnego do używania wody, ja-

ko siły popędowej dla młyna nie jest w myśl art. 4 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 (poz. 479 Dz. Ust.) wyłączona z tego powodu, że celem powyższego cofnięcia są względy żeglugi. (28 kwietnia 1936 r. L. Rej. 9818/33).

17. Odmowa zobowiązania przedsiębiorcy ubiegającego się o zezwolenie wodno-prawne do zwrotu osobie trzeciej kosztów zastępstwa adwokackiego jest — o ile ją oparto na tym, że obowiązkiem władny wodnej jest czuwać nad interesem prywatnym i że już z tego powodu koszty te nie mogą być uważane za usprawiedliwione — niezgodna z art. 105 (ustęp 3) rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym (poz. 341 Dz. Ust. z r. 1928). (21 kwietnia 1936 r. L. Rej. 3408/33).

18. Przy ocenie, czy dany zakład ma być w myśl ust. 3 art. 252 ustawy wodnej (poz. 574/1928 Dz. Ust.) uważany za istniejący dłużej niż 10 lat przed 1 stycznia 1923 r., decydującym momentem jest nie to, by żadna ze składowych części tego zakładu nie uległa w tym okresie zmianie bądź odbudowie, lecz to, by nie zostały wprowadzone istotne zmiany urządzeń wodnych. (4 maja 1936 r. L. Rej. 4758/33).

IX. SPRAWY KOŚCIELNE I WYZNANIOWE

19. a) Od decyzji władzy, uwzględniającej zażalenie na dokonany przez zarząd gminy wyznaniowej żydowskiej wymiar składki gminnej, przysługuje gminie tej środek prawny odwołania, a na orzeczenie drugiej instancji prawo skargi do N. T. A.

b) W postępowaniu, wdrożonym wskutek zażalenia na dokonany przez zarząd gminy wyznaniowej żydowskiej wymiar składki gminnej, władza odwoławcza, jako rozstrzygająca spór między osobą obciążoną obowiązkiem składki i gminą wyznaniową, winna zastosować postanowienia objęte art. 91 prawa o postępowaniu administracyjnym. (5 maja 1936 r. L. Rej. 8552/33).

20. W okresie przed wydaniem, zapowiedzianego w art. 48 przepisów o organizacji gmin wyznaniowych żydowskich (poz. 500 Dz. Ust. z 1928 r.) rozporządzenia, wspomniane gminy obowiązane były uchwały swe, dotyczące budżetów, składek i opłat przedkładać do zatwierdzenia władz nadzorczych, wymienionych w art. 50 powołanych przepisów. (7 maja 1936 r. L. Rej. 6564/32).

21. W razie unieważnienia wyborów, przeprowadzonych w gminie wyznaniowej żydowskiej, powtórzone mają być tylko te czynności wchodzące w skład postępowania wyborczego, które uznane zostały za nieprawidłowe, jako tei zależne od tych czynności następne studia tego postępowania. (22 maja 1936 r. L. Rej. 717/35).

22. *u*) Przy wyborach rabina w gminie wyznaniowej żydowskiej głos wyborcy oddany na kandydata, zamieszczonego na liście kandydatów, nie może uznany być za nieważny z uwagi na osobę kandydata.

b) W wypadku stwierdzenia, że wybory rabina w gminie wyznaniowej żydowskiej odbyły się na podstawie listy zawierającej kandydata, który na liście tej nie powinien był figurować, oraz że nieprawidłowość ta z uwagi na osobę wybranego miała dla wyniku wyborów znaczenie istotne, władza państwowa nadzorcza winna unieważnić cały akt wyborczy i polecić zarządowi gminy wyznaniowej odpowiednią korekturę listy kandydatów. (19 maja 1936 r. L. Rej. 3204/33).

23. Jeżeli strona domaga się wykreślenia aktu ślubu z izraelskich ksiąg metrykalnych na obszarze byłego zaboru austriackiego i opiera to żądanie na tym, iż rabin, który udzielił ślubu, nie był do tego upoważniony-, a kwestia ta została w postępowaniu sądowym o unieważnienie małżeństwa odmiennie rozstrzygnięta, władza administracyjna nie jest uprawniona do samodzielnego rozpoznania tejże kwestii, a tym mniej jeszcze do uznania jej za podstawę do zarządzenia żadanego wykreślenia wpisu metrykalnego. (4 maja 1936 r. L. Rej. 9040/32).

X. SPRAWY PATENTOWEJ OCHRONA ZNAKÓW PRZEMYSŁ.

24. Przewidziany w art. 3 ustęp drugi ustawy z 5 lutego 1924 r. (poz. 306 Dz. Ust.) wymóg dla uznania wynalazku za nie nowy, — aby wynalazek ten był opublikowany w sposób o tyle jasny i jawny, żeby każdy znawca rzeczy mógł go w przemyśle stosować, — ma to znaczenie, że publikacja wynalazku, o ile ma być przeszkodą uznania nowości tego wynalazku w patencie później zgłoszonym, winni być udostępniona znawcom danej gałęzi wiedzy w ten sposób, iżby brak należytej jasności i jawności opublikowania nie pozbawia! tych znawców możliwości stosowania wynalazku w przemyśle. (8 kwietnia 1936 r. L. Rej. 7434/33).

25. Art. 174 ustęp 1 rozporządzenia Prezydenta R. P. z 22 marca 1928 o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (poz. 384 Dz. Ust.) nie stoi na przeszkodzie, aby uznać kolory — względnie ich zestawienie — za charakterystyczną część składową względnie element znaku towarowego, który w konkretnym wypadku może swoją przewagą zadecydować o ogólnym wrażeniu, jakie odnosi odbiorca z wyglądu danego znaku i w konsekwencji uzasadnić częściowe unieważnienie tego znaku w myśl art. 177 ustęp 1 lit. c powołanego rozporządzenia. (10 marca 1936 r. L. Rej. 8793/34).

XI. SPRAWY PRZEMYSŁOWE

26. Przewidziane w art. 14 prawa przemysłowego (poz. 468 Dz. Ust. z 1927) zatwierdzenie projektu urządzenia zakładu przemysłowego, nie może być z góry czasowo ograniczone, jeśli dotyczy zakładu mającego istnieć czas nieoznaczony. (17 kwietnia 1936 r. L. Rej. 414/33).

27. Prowadzenie warsztatu rzemieślniczego przez zastępcę dopuszczalne jest poza wypadkami określonymi art. 40 prawa przemysłowego (poz. 468 Dz. Ust. z 1927 r.) tylko ze strony osoby, która sama posiada uzdolnienie zawodowe do prowadzenia danego rzemiosła. (17 kwietnia 1936 r. L. Rej. 0500/33).

Dr Włodzimierz Orski,

b. prez. Najwyższego Trybun. Admin.

ORZECZNICTWO
NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO

I. Ustawa z dnia 2 stycznia 1936 r. o amnestii (Dz. U. Nr 1 poz. 1).

Art. 4. Ustawa amnestyjna z dnia 2 I 1936 r. w art. 4 wyraźnie mówi o osobach skazanych przez sądy powszechne, tym samym przeciwstawiając je osobom skazanym przez sądy wojskowe, natomiast nie porusza zupełnie kwestii w jakim trybie postępowania, np.: doraźnym, osoby te skazano. (17 VI 1936 r. L. Rej. 284/36).

Art. 6. Ustawa o amnestii z dnia 2 I 1936 r. w art. 6 ust. 3 wyłącza od dobrodziejstwa amnestii przestępców zawodowych i z nawyknięcia jak również recydywistów w rozumieniu art. 60 § 1 kk., powołując dla uniknięcia wątpliwości w nawiasie przepis art. 60 kk., a nie poszczególne paragrafy tego przepisu. Spójniki „oraz” i „i” są jednoznaczne i użycie pierwszego czy drugiego z nich nie wskazuje na żadną różnicę treści i myśli przepisu ustawy.

Dyscyplinarne ukaranie sprawcy chociażby za taki sam czyn jak ten, który jest przedmiotem aktu oskarżenia — nie stanowi przeszkody do stosowania amnestii. (7 VII 1936 r. L. Rej. 181/36).

Art. 10. W myśl art. 10 (1 i 2) ustawy amnestyjnej z dnia 2 I 1936 r. sąd wojskowy może umorzyć postępowanie, potrzebuje jednak do tego wniosku prokuratora, postawionego za zgodą właściwego dowódcy. (2 VII 1936 r. L. Rej. 223/36).

II. Kodeks karny (Cz. ogólna).

Art. 1 i 2. O kwalifikacji przestępstwa ciągłego nie decyduje czas popełnienia pierwszego działania przestępnego. Przestępstwo

ciągłe jest bowiem dokonane z chwilą ukończenia przestępnego działania, które zamyka łańcuch działań, wypełniających istotę przestępstwa ciągłego. Do przestępstwa zatem ukończonego w roku 1933 należy stosować nowe prawo (art. 1 i 2 kk.), chociaż działanie rozpoczęto przed dniem 1 stycznia 1933 r. (13 XII 1935 r. L. Rej. 298/36).

Art. 2 i 262. Przestępstwo ciągłe w odróżnieniu od przestępstwa trwałego zachodzi wówczas, kiedy sprawca postanawia osiągnąć pewien karygodny cel, lecz by nie zwrócić na siebie uwagi rozkłada swe działanie na raty, np.: systematycznie co pewien czas przywłaszcza sobie pewne kwoty pieniężne z postanowieniem ciągłego dokonywania tej czynności.

Przywłaszczenie w art. 262 kk. może być przestępstwem ciągłym, atoli nie może być przestępstwem trwałym. O kwalifikacji przywłaszczenia jako przestępstwa ciągłego decyduje zamiar przestępny skierowany na działanie sprawcy a widoczny z systematycznego postępowania przestępnego. (21 IV 1936 r. L. Rej. 66/36).

Art. 18. 1. Zdolność rozpoznawania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem może być znacznie ograniczona także i wtedy, gdy obniżenie poziomu psychicznego nie jest stanem trwałym, lecz jest chwilowym wynikiem zaburzenia czynności psychicznej (10 VII 1935 r. L. Rej. 249/35).

2. Art. 18 § 1 kk. daje sądowi tylko możliwość, lecz nie nakłada nań obowiązku złagodzenia kary w myśl art. 59 kk., wobec czego niezastosowanie przez sąd tego fakultatywnego przepisu ustawy nie może stanowić treści zażalenia nieważności, lecz co najwyżej odwołania od wymiaru kary. (20 X 1936 r. L. Rej. 267/36).

Art. 21. Bronić się można w myśl ustawy nie tylko przed zamachem na życie, lecz przed każdym bezprawnym zamachem na jakiegokolwiek dobro własne, lub innej osoby. Przy dysproporcji pomiędzy siłą i energią napaści a sposobem obrony zachodzi tak zwany nadmiar obrony (eksces intensywny) względnie przekroczenia granic obrony koniecznej objęte przepisem § 2 art. 21 kk. Decydującym zatem dla kwestii przejęcia art. 21 kk. jest nie sposób obrony, lecz to czy zachodziły warunki obrony koniecznej, a więc czy był bezpośredni zamach na jakiegokolwiek dobro oskarżonego lub innej osoby, zaś kwestia sposobu obrony może mieć wpływ tylko na ocenę, czy nie nastąpiło przekroczenie granic obrony koniecznej. (2 VII 1936 r. L. Rej. 156/36).

Art. 31, 34. W myśl art. 31 § 2 kk. kara łączna nie może wychodzić poza sumę kar poszczególnych zaś z przepisu art. 34 § 1 kk. wynika, że kary dodatkowe, orzeczone przy karach za poszczególne

gólne przestępstwa, zachowują swój byt przy karze łącznej. Poza tym z logicznej i gramatycznej wykładni pojęcia kary „łącznej” w znaczeniu nadanej jej przez ustawę wynika, że kara ta może i musi łączyć w sobie poszczególne kary wymierzone za zbiegające się przestępstwa. Żaden z przepisów kodeksu karnego oraz kodeksu karnego wojskowego nie upoważnia sądu do wymierzania obok zasadniczej kary łącznej takiej kary dodatkowej, której nie orzeczono obok jednej z kar zasadniczych, wymierzonych za którekolwiek ze zbiegających się przestępstw. Z braku wyraźnego przepisu ustawy nie można oczywiście prawa takiego wywnioskować w drodze interpretacji, gdyż żadna interpretacja nie może służyć do stworzenia nowych kategorii kar w ustawie nie przewidzianych. Do przepisów materialnego prawa karnego nie można stosować wykładni rozszerzającej a tym mniej do kodeksu karnego wojskowego, jako *lex specialis*. (12 XI 1935 r. L. Rej. 373/35).

Art. 47. Umotywowanie przez sąd orzeczenia w myśl art. 47 § 2 kk. utraty praw publicznych i obywatelskich praw honorowych tym tylko, że oskarżony poprzednio był radnym miejskim należy uznać oczywiście za niewystarczające, wszelka bowiem reprezentacja karna winna być stosowana w zależności od okoliczności czynu i właściwości sprawcy. (28 X 1936 r. L. Rej. 278/36).

Art. 54. 1. Sąd przy wymiarze kary nie może się kierować jedynie interesem indywidualnym sprawcy, lecz powinien mieć na względzie także interes społeczny. Interesem społecznym między innymi jest niewątpliwie dobro wojska, które wymaga, aby jednostki nieodpowiednie i szkodliwe były z wojska usuwane. (19 XI 1935 r. L. Rej. 376/35).

2. Stan psychiczny sprawcy, który stanowi o kwalifikacji czynu przestępnego zasadniczo nie powinien być brany pod uwagę przy wymiarze kary, jednakże przyjęcie owego stanu psychicznego przy kwalifikacji nie pozbawia sądu prawa i obowiązku uwzględnienia przy wymiarze kary okoliczności, które ten stan psychiczny spowodowały. Skutki obiektywne czynu przestępnego nie są bez znaczenia dla wymaru kary, jakkolwiek sąd w tym względzie powinien brać pod uwagę przede wszystkim subiektywne przesłanki działania sprawcy. (21 I 1936 r. L. Rej. 499/35).

3. Wymierzenie za pewne przestępstwo wojskowe kary więzienia powyżej lat 3 tylko dlatego, by można było orzec jako karę dodatkową wydalenie z wojska (art. 22 § 2 kkw.) — jest sprzeczne z duchem ustawy i przepisem art. 54 kk. (15 II 1936 r. L. Rej. 1/36).

4. Z naczelných zasad — podmiotowości i indywidualizacji kary wynika, że przestępca winien zasadniczo ponieść karę, odpowia-

dającą jego czynowi i nasileniu jego woli przestępnej, a zatem karę współmierną z konkretną jego indywidualną winą. Stylizacja art. 54 kk. nie wyłącza wprawdzie możliwości liczenia się także z prewencją ogólną i karania dla odstrasżającego przykładu, jednak i w tym wypadku miarodajnymi powinny być względy charakteryzujące niebezpieczeństwo, jakie osoba sprawcy stanowi dla porządku prawnego a w szczególności dla służby wojskowej. (21 III 1936 r. L. Rej. 59/36).

5. Przepis art. 54 kk. wyraźnie nakazuje uwzględnienie przy wymiarze kary nie tylko okoliczności sprawy lecz i właściwości sprawcy. (17 VII 1936 r. L. Rej. 308/36).

Art. 59. Takie uczucia, jak silne napięcie złej woli, chęć zemsty nie wykluczają ograniczenia w znacznym stopniu zdolności rozpoznawania znaczenia czynu lub kierowanie postępowaniem i w konsekwencji, o ile nie zachodzą warunki z § 2 art. 18 kk., — nie wykluczają możliwości zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary w myśl art. 59 kk. (10 VII 1935 r. L. Rej. 249/35).

Art. 57. Przy skazaniu za przestępstwo zagrożone alternatywnie karą aresztu lub grzywny, wybór jednej z tych kar zależy od uznania sędziego stosownie do wskazań art. 57 § 2 kk. Pogląd, że kara grzywny w pewnym wypadku jest celowa dlatego, że może być ściągnięta z poborów oskarżonego i że wobec tego nie może nastąpić wymierzenie kary aresztu — jest błędny. Określenie że „skazanie na grzywnę nie byłoby celowe” rozumieć należy z punktu widzenia celowości interesu społecznego, któremu ma służyć represja karna. Dlatego też, jeżeli z okoliczności danego wypadku lub indywidualnych właściwości sprawcy wynika, że wymiar grzywny nie będzie dostateczną represją karną — skazanie na grzywnę nie będzie celowym i należy wówczas wymierzyć karę aresztu. (6 VII 1935 r. L. Rej. 231/35).

Art. 60. Działalność wywrotowa oskarżonego za granicami państwa, skierowana przeciw obcemu państwu, do której ustawę polską nie zastosowano z braku warunków przewidzianych w art. 9 kk. — nie może stworzyć warunków wymaganych w art. 60 kk. do przyjęcia recydywy względem sprawcy, który sądzony jest o przestępstwo godzące w ustrój państwa polskiego. Wprawdzie art. 60 kk. wspomina o odbyciu kary za przestępstwa popełnione również za granicą jednakże art. ten ma na uwadze popełnienie takich przestępstw, które ulegają ściąganiu w drodze represji światowej. (30 IV 1936. L. Rej 113/36).

Art. 63. Za *złe* prowadzenie się, uzasadniające w myśl art. 63 § 2 kk. zarządzenie wykonania kary zawieszony, należy uważać takie zachowanie się oskarżonego, które albo narusza ogólny po-

rządek społeczny, z którego to względu i odwołanie zawieszony kary liczyć się musi z interesem porządku prawnego, — albo też zawiera w sobie cechy niepoprawności, obalającej słuszność powziętego pierwotnie przez sąd przypuszczenia, że wykonanie kary w stosunku do skazanego nie jest wskazane. ((6 IV 1936 r. L. Rej. 84/36).

Art. 90. Zatarcie skazania w myśl art. 90 kk. nie powoduje przywrócenia stopnia wojskowego ani odznak honorowych, utraconych z mocy prawomocnego wyroku sądowego. Nie ma żadnego przepisu prawnego który by pozwalał sądom wojskowym przywracać stopień wojskowy lub odznaki honorowe, utracone z mocy prawomocnego wyroku sądowego. Od uchwał sądów wojskowych pozostawiających tego rodzaju żądania bez dalszego biegu nie ma środka prawnego. (25 IV 1936 r. L. Rej. 40/36).

Eugeniusz Bogdzewicz, mjr K. S.

B. INNE SPRAWY SĄDOWE

SĘDZIA POKOJU

Według prawa o ustroju sądów powszechnych (art. 1) do organizacji sądownictwa powszechnego włączeni zostali sędziowie pokoju, jako wybieralny w zasadzie przez ludność (art. 189) czynnik obywatelski, powołany do udziału w wymiarze sprawiedliwości.

Instytucja sędziów pokoju ma za sobą pewne tradycje. Na Początku ubiegłego stulecia po utworzeniu księstwa Warszawskiego wprowadzona była wraz z ustawodawstwem francuskim. Według ówczesnych przepisów sędzia pokoju był mianowany na lat sześć przez króla z potrójnej listy kandydatów, wybieranych przez sejmiki powiatowe. Pełnił swoje funkcje bezpłatnie (art. 19 org. sąd. z 11 V 1808 r.). Należało do niego postępowanie pojednawcze (art. 16), które było obowiązkowe w sprawach cywilnych (z pewnymi wyjątkami), podlegających kompetencji trybunału cywilnego (art. 48 i 49 fr. kpc). Miał przy tym prawo odbierania przysięgi, deferowanej Przez jedną stroną drugiej. Do niego należały także sprawy opiekuńcze i przewodnictwo w radach rodzinnych (art. 16 org. 1808 r.). Hierarchicznie sędzia pokoju postawiony był na równi z sędzią apelacyjnym (art. 19 org. 1808 r.).

Urząd sędziego pokoju (z pewnymi zmianami w organizacji) utrzymany został po utworzeniu w 1815 r. Królestwa Polskiego i na tym obszarze przetrwał aż do reformy sądownictwa w 1876 r. Ustaloniono wówczas -sędziów pokoju, mianowanych przez ministra sprawiedliwości, a w okręgach wiejskich — sądy gminne, składające się z sędziego i ławników, których wybierała ludność, a za-

twierdził: sędziego minister sprawiedliwości, ławników zaś gubernator. Kompetencja sędziego pokoju i sądu gminnego obejmowała sprawy cywilne i karne w pewnym zakresie oraz niektóre sprawy niesporne.

Przy organizacji sądownictwa polskiego w 1917 r. na terytorium Królestwa Polskiego wprowadzono sądy pokoju, których kompetencja zbliżona była do kompetencji ros. sędziów pokoju i sądów gminnych. Sąd pokoju składał się z sędziego, mianowanego przez władzę, i ławników powołanych przez prezesa sądu okręgowego na trzy lata z listy, ułożonej przez zgromadzenie gminne (w okręgach wiejskich) albo przez radę miejską. Wskutek późniejszych zmian (ustawa z 18 III 1921 r. i rozp. z 19 XII 1927 r.) instytucja ławników została skasowana. Sąd pokoju stał się sądem jednoosobowym, pochodzącym z nominacji.

Prawo o ustroju sądów powszechnych z 1928 r. ustanowiło sądy pokoju, jako sądy jednoosobowe, pochodzące w zasadzie z wyborów. Wprowadzenie tej instytucji było wykonaniem nakazu, zawartego w art. 76 wówczas obowiązującej konstytucji z 1921 r.» która zastrzegła, że „sędziowie pokoju z reguły wybierani są przez ludność”.

Według art. 18 usp. sędziowie pokoju mają rozpoznawać sprawy, powierzone im przez ustawy post. sąd. lub ustawy szczególne. W przepisach przechodnich (art. 290—292) przyznano sędziom pokoju jurysdykcję tylko w sprawach cywilnych, natomiast nie dano prawa orzekania w sprawach karnych. Przepisy te zostały z nieznacznymi zmianami powtórzone w kod. post. cyw. w dziale o właściwości rzeczowej (art. 11—12). Do właściwości rzeczowej sędziego pokoju należą: 1. sprawy sporne o wartości do 300 zł ze skarg mobilarnych oraz ze stosunków obligatoryjnych (z pewnymi wyjątkami), 2. postępowanie pojednawcze w sprawach majątkowych, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przenosi 1 000 zł, z zastrzeżeniem jednak, że przedmiotem ugody nie mogą być prawa rzeczowe na nieruchomości lub prawa do nieruchomości oraz takie prawa, do których powstania wymagana jest forma aktu notarialnego lub sądowego. Poza tym w art. 291 usp. przewidziana jest możliwość powierzenia sędziemu pokoju wykonywania niektórych czynności w sprawach niespornych oraz zleceń sądu grodzkiego.

Tryb postępowania przed sędzią pokoju nie jest unormowany. Według art. 293 § 1 usp. miał być stosowany odpowiednio tryb postępowania, przepisany dla sędziów grodzkich, do czasu wydania ogólnej ustawy post. sąd. w sprawach cywilnych lub ustawy szczególnej o postępowaniu przed sędziami pokoju. Przy wydaniu kod. post. cywilnego natomiast w art. XIV przep. wpraw. kpc. z 1930 r. postanowiono, że przepisy o postępowaniu przed sędzią pokoju

określi rozporządzenie ministra sprawiedliwości. Do niego również należy wydanie przepisów o kosztach sądowych w tym postępowaniu (art. 125 przep. o koszt. sąd. z 1934 r., poz. 837).

Tryb powoływania na stanowiska sędziów pokoju szczegółowo unormowany jest w art. 189—206 usp. Sędziego pokoju i jego zastępcę wybierają na lat pięć mieszkańcy danego okręgu, mający prawo wybierania do sejmu. Zasadniczo więc sędzia pokoju pochodzi z wyborów. Od zasady tej zachodzą wyjątki, kiedy sędzia jest mianowany przez ministra sprawiedliwości, a mianowicie: 1. gdy wybory nie dojdą do skutku albo liczba głosujących jest mniejsza od trzeciej części ogólnej liczby wyborców (art. 189, § 2), 2. gdy wybrany nie przyjął wyboru albo ustąpił przed ukończeniem kadencji (art. 190), 3. gdy wybory zostały unieważnione, a powtórne wybory również unieważniono (art. 204, § 2).

Wybory przeprowadza komisja, składająca się z przewodniczącego sędziego, delegowanego przez prezesa sądu okręgowego, i członków, delegowanych przez rady gminne (art. 194 i 195). Kontrolę nad wyborami sprawuje sąd okręgowy na wniosek prezesa sądu okręgowego albo na skutek zgłoszonych przez wyborców zażądań (art. 203).

Prawo wybieralności ma ten, kto mieszka przynajmniej od roku w danym okręgu, ma obywatelstwo polskie, nie jest ograniczony w prawach obywatelskich lub cywilnych, jest nieskazitelnego charakteru, ukończył 30 lat życia, włada językiem polskim w słowie i piśmie i otrzymał wykształcenie w zakresie przynajmniej sześciu klas szkoły średniej. Wyłączeni są posłowie do sejmu i senatu, funkcjonariusze państwowi i gminni oraz wojskowi w służbie czynnej, duchowni, zakonnicy, adwokaci i notariusze, a nadto osoby, Przeciwno którym toczy się postępowanie sądowe o przestępstwo z chęci zysku lub o zbrodnię (art. 192).

Prawa i obowiązki sędziego pokoju oraz ich odpowiedzialność dyscyplinarną ma określić rozporządzenie ministra sprawiedliwości, osobna zaś ustawa ma określić wynagrodzenie stałe za pełnienie obowiązków sędziego pokoju (art. 208). Wreszcie, z mocy art. 2 § 4 do kompetencji ministra sprawiedliwości należy oznaczenie gmin, w których mają być ustanowieni sędziowie pokoju; ma on również prawo znoszenia stanowisk sędziów pokoju.

Powyższy przegląd przepisów ustawowych wskazuje, że mamy w głównych zarysach całą organizację i poniekąd kompetencję sądownictwa pokojowego, brak jednak jeszcze wykończenia w postaci rozporządzeń wykonawczych (względnie dodatkowych ustaw). Należy jeszcze wydać przepisy: 1. o trybie postępowania, ewentualnie i o kompetencji w sprawach niespornych, 2. o pragmatyce i uposa-

zeniu sędz. pok., 3. o kosztach, związanych z wyborami i urzędowaniem sędz. pok. (art. 208 zd. 2), a nadto należy oznaczyć okręgi, w których mają być czynni sędziowie pokoju.

Prawo o ustr. sąd. powsz. obowiązuje od 1 I 1929 r., czyli od lat ośmiu, dotąd jednak nie wydano rozporządzeń wykonawczych ani ustaw dodatkowych, bez których wprowadzenie w życie przepisów o sędziach pokoju nie może nastąpić. W żadnej więc miejscowości nie ma dotąd sędziego pokoju. Inaczej mówiąc, przepisy te są martwą literą.

Zjawisko tego rodzaju, że ustawa przewiduje utworzenie instancji sądowej, ale faktycznie jej się nie wprowadza, jest dość rzadkie, ale niekiedy się zdarza. Np. w tzw. statucie organ. b. Król. Polsk. z 14 II 1832 r. (Dz. Pr. t. XIV, str. 173) w przepisach „o porządku sądowniczym” w art. 63 postanowiono, że „dla spraw, których wartość przewyższa sumę 500 zł pol., przeznaczają się w każdym województwie sądy ziemskie i sądy zjazdowe”. Ani sądy ziemskie ani zjazdowe nie były wprowadzone, a ich funkcje pełniły nadal trybunały cywilne aż do reformy w 1876 r., kiedy zostały zastąpione przez sądy okręgowe.

Podobna sytuacja zapowiada się w stosunku do sędziów pokoju, przewidzianych w naszym prawie o ustr. sąd. powsz. Już w okresie projektowania tego prawa wyrażano poglądy niechętne sądownictwu, pochodzącemu z wyborów. Rezultatem tego było, że stworzono instytucję sędziów pokoju, niewykończoną i niezdolną wskutek tego do życia. Uważano widocznie, że sędzia wybieralny, nie sprosta włożonym na niego zadaniom ze względu na brak należytego przygotowania, oraz że powierzenie funkcji sędziowskich osobom, pochodzącym z wyborów, nie rokuje dodatnich wyników.

Pierwszy wzgląd, aczkolwiek poniekąd uzasadniony, ma znaczenie w oczach ustawodawcy drugorzędne. Ustawodawca właściwie mało się z nim liczy w innych przypadkach. Dowodem tego jest cały szereg aktów ustawodawczych, według których do rozstrzygania sporów cywilnych powołane są osoby, od których poza przynależnością do pewnego zawodu i umiejętnością czytania i pisania nie wymaga się innych kwalifikacji. Dość przytoczyć przepisy o powoływaniu ławników do urzędów rozjemczych dla spraw majątkowych posiadaczy gospodarstwa wiejskich (ustawa 28 III 1933 r.). W sprawach tych urząd rozjemczy ma bardzo rozległą kompetencję i musi rozwiązywać niejednokrotnie zawile zagadnienia prawne (art. 52-54). W sądzie pracy od ławnika wymaga się tylko ukończenia 30 lat życia i przynależności do zawodu (art. 8 rozp. z 24 X 1934 r.). Tutaj również muszą być rozstrzygane spory niekiedy bardzo zawile nie tylko pod względem faktycznym, ale i prawnym. To samo mniej więcej można powiedzieć o sędziach handlowych

art. 210 usp.). o członkach komisji rozjemczych w sprawach robotników rolnych (ustawa z 1 VII 1919 r., poz. 706 — 1931 r.), i o sądach rozjemczych giełdowych (rozp. z 28 XII 1924 r., poz. 209 — 1930 r.). Podkreślić nadto należy, że w niektórych z powyższych przypadków orzeczenia zapadają bezapelacyjnie. Ustawodawca jednak nie znalazł przeszkód do powierzania funkcji sędziowskich osobom, nie mającym przygotowania prawniczego.

Gdyby więc tę samą miarę zastosować do sędziów pokoju, wszelkie zastrzeżenia pod tym względem straciłyby na wartości, zwłaszcza, gdy się zważy, że nadany przez nasze prawo sędziemu Pokoju zakres kompetencji jest niewielki i że od orzeczeń jego dopuszczone są środki odwoławcze (art. 293, § 1 usp.).

Pozostaje jednak jeszcze drugie pytanie, czy celowe jest nadanie władzy sądowej osobom, wybieranym przez ludność. Pod tym względem daje się zauważyć w pewnych sferach brak zaufania do ludności, a właściwie do jej kwalifikacji do dokonania właściwego wyboru (por. ordynacje wyborcze do sejmu i senatu). Nie jest to wszakże zapatrywanie przyjęte powszechnie. Zarówno zwolennicy jak i przeciwnicy sędziów obieralnych powołują się na doświadczenia krajów, w których te sądy wprowadzono. Istotnie wyniki tych doświadczeń były różne. W niektórych krajach (w pewnych kantonach w Szwajcarii) sądy obieralne działają sprawnie i korzystają z całkowitego zaufania ludności, w innych zaś (niektóre stany Am. Póln.) sądy obieralne mają opinię ujemną.

Stąd płynie wniosek, że powodzenie zasady wybieralności sędziego nie jest zależne od samej istoty tego systemu, lecz raczej od sposobu wprowadzenia go w życie, od środowiska powołanego do dokonania wyboru i od należytej kontroli wyborów. Sądzić więc można, iż niebezpieczeństwa związane z systemem wyborów, mogą być usunięte, co, zresztą, w naszym prawie dostatecznie już uwzględniono.

Nie ma więc zasadniczych przeszkód do wprowadzenia w życie przynajmniej w niektórych okręgach sądownictwa pokojowego.

Z drugiej zaś strony osiągnięte byłyby niewątpliwe korzyści. 1. zmniejszenie pracy sądów grodzkich, które obecnie są nieproporcjonalnie przeciążone, i 2. zbliżenie sądu do ludności w drobnych a dość licznych sporach.

Należałoby jednak w naszym ustawodawstwie wprowadzić pewne korektywy. Tutaj wspomnę na razie o dwóch. Pierwsza polegałaby na tym, że sędzia powinien być wybierany nie na lat pięć, lecz na czas nieoznaczony w tym sensie, iż wbrew swojej woli mógłby być pozbawiony swego stanowiska tylko w przypadkach, w jakich to jest dopuszczalne w stosunku do sędziów mianowanych (art. 109 i 110 usp.). Zapewniłoby się w ten sposób sędziemu po-

koju niezależność od wyborców. Druga poprawka zmierza do nadania większej powagi orzeczeniom sędziego pokoju i polega na tym, że pod względem instancyjnym orzeczenia te byłyby zrównane z orzeczeniami sądu grodzkiego, czyli że rozpoznanie środków odwoławczych od orzeczeń sędziego pok. należałoby do sądu okręgowego, orzekającego kolegium (z uwagi na niedopuszczalność kasacji), a nie do sądu grodzkiego, jak to postanowiono w art. 293 § 1 usp., przy tym, naturalnie, ograniczenia, wypływające z art. 418 p. 3 kpc. nie byłyby stosowane.

Wacław Miszewski (Warszawa)